

1. **GODNY** (2071) ai

godny, godzien, godzień (2070), **hodny** (1); godny, godzien, godzień : hodny *RejPos* (55 : 1).

godny, hodny (1577), **godzien** (459), **godzień** (12), godny a. godzien (23); godny *ZapWar*, *MetrKor* (4), *BierRaj* (2), *OpecŻywPrzedm*, *PatKaz I*, *PatKaz II* (4), *PatKaz III*, *Murm* (2), *BartBydg* (2), *FalZioł* (18), *GlabGad* (7), *MiechGlab* (5), *SeklWyzn* (2), *BierRozm*, *March*³ (2), *WróbŻołt*, *WróbŻołtGlab*, *LibMal*, *ComCrac*, *KromRozm I*, *KromRozm II*, *Diar* (3), *UstPraw* (12), *RejFig* (2), *Goski* (2), *KwiatKsiąż* (12), *KochSat* (2), *KochZg*, *SienLek* (3), *HistRzym* (6), *RejPosWiecz*², *RejPosWiecz*³, *GrzegŚm*, *BielSat* (3), *BielSpr* (22), *WujJudConf* (3), *RejPosRozpr*, *RejPosWstaw* (8), *BudBibKaw*, *HistHel*, *MycPrz* (3), *BiałKaz* (2), *KarnNap* (3), *ModrzBazBud* (2), *SkarJedn* (6), *Oczko* (6), *Calag* (4), *ZapKościer* (9), *KochTr*, *StryjKron* (18), *KochPhaen*, *KochSz* (2), *WerGość* (3), *WerKaz*, *WisznTr*, *BielSjem*, *BielRozm* (3), *GostGosp* (8), *GostGospSieb*, *KochCzJan* (2), *KochFragJan*, *OrzJan* (10), *KolakCath*, *WysKaz* (8), *JanNKar* (8), *JanNKarGórn*, *KlonKr* (2), *KmitaSpit*, *VotSzl* (4), *KlonFlis*, *SkorWinsz*, *SzarzRyt* (5); godzien *KochZuz*, *KochBr* (2), *ReszList*, *KochSob*, *GrochKal*, *KochPij*, *KochFrag* (2), *SapEpit* (2), *WyprPl*, *KlonKrGum* (2), *PaxLiz*, *SapEpit* (3), *PudłDydo*; godny : godzien *BierEz* (16 : 11), *OpecŻyw* (4 : 2), *ForCnR* (3 : 1), *BielŻyw* (4 : 3), *LibLeg* (8 : 2), *RejJóz* (4 : 1), *SeklKat* (10 : 3), *RejKup* (4 : 7), *HistAl* (4 : 1), *MurzHist* (6 : 4), *KromRozm III* (6 : 1), *BielKom* (6 : 1), *GliczKsiąż* (25 : 8), *LubPs* (20 : 1), *GroicPorz* (10 : 1), *KrowObr* (24 : 8), *RejWiz* (5 : 4), *Leop* (10 : 8), *OrzList* (2 : 1), *RejZwierz* (12 : 17), *BibRadz* (29 : 6), *OrzRozm* (51 : 5), *BielKron* (111 : 14), *OrzQuin* (9 : 8), *Prot* (7 : 1), *SarnUzn* (2 : 1), *RejAp* (5 : 7), *GórnDworz* (53 : 31), *HistLan* (3 : 1), *KuczbKat* (7 : 1), *RejZwierz* (17 : 3), *KochMon* (2 : 1), *WujJud* (18 : 4), *BudBib* (12 : 2), *Strum* (3 : 1), *BudNT* (6 : 3), *StryjWjaz* (4 : 1), *PaprPan* (26 : 9), *ModrzBaz* (76 : 12), *KochPs* (5 : 2), *SkarŻyw* (50 : 23), *KochJez* (1 : 2), *NiemObr* (11 : 1), *KochEpit* (1 : 2), *KochFr* (2 : 4), *KlonŻal* (6 : 2), *ReszPrz* (3 : 2), *ReszHoz* (4 : 1), *BielSen* (1 : 1), *KochPam* (1 : 2), *KochPieś* (4 : 1), *KochTarn* (2 : 1), *PudłFr* (8 : 8), *ArtKanc* (4 : 2), *GórnRozm* (7 : 2), *PaprUp* (15 : 1), *KochPropKKoch* (1 : 3), *KochWr* (1 : 1), *ZawJeft* (3 : 1), *ActReg* (7 : 1), *Calep* (41 : 5), *Phil* (14 : 6), *GórnTroas* (3 : 2), *KochCn* (1 : 1), *GrabowSet* (10 : 10), *LatHar* (69 : 39), *KolakSzczęśl* (2 : 1), *RybGęśli* (1 : 1), *WujNT* (90 : 32), *SarnStat* (91 : 1), *SiebRozmyśl* (2 : 2), *WitosłLut* (1 : 1), *PowodPr* (15 : 2), *SkarKaz* (15 : 9), *CiekPotr* (3 : 2), *CzahTr* (9 : 2), *GosłCast* (5 : 1), *SkarKazSej* (6 : 1), *KlonWor* (1 : 3); godny : godzień *BiałKat* (6 : 1); godny : godzien : godzień *RejPs* (18 : 11 : 3), *MurzNT* (8 : 4 : 2), *Mącz* (83 : 13 : 3), *RejPos* (33 : 22 : 1), *CzechRozm* (7 : 5 : 1), *CzechEp* (14 : 5 : 4).

o oraz e jasne (w tym w o 1 r. (*Mącz*) oraz w e 1 r. (*GórnTroas*) błędne znakowanie).

com i sup (143+23) -godniejszy (166); -ejszy (14), -(e)jszy (152). sup nã- (20), nãj- (3); nãj-*GórnDworz*; nã-: nãj *Mącz* (1 : 2); ~ nã- (17), n(a)- (3).

sg m N godzien (371), godny, godniejszy, nãgodniejszy (261), godzień (12); ~ (*attrib*) godny (63), godzien (1) *ArtKanc* E19; ~ (*praed*) godzien, godzień (376), godny (67); godny *FalZioł* (4), *GlabGad*, *Goski*, *KwiatKsiąż*, *BudBibKaw*, *WysKaz*, *KlonKr*, *KmitaSpit*; godzien, godzień : godny *BierEz* (8 : 2), *ForCnR* (1 : 2), *BielŻyw* (2 : 2), *SeklKat* (3 : 2), *MurzNT* (6 : 2), *LubPs* (1 : 2), *GroicPorz* (1 : 1), *KrowObr* (8 : 3), *BibRadz* (6 : 1), *OrzRozm* (3 : 1), *BielKron* (11 : 6), *Mącz* (9 : 1), *Prot* (1 : 2), *PaprPan* (8 : 1), *ModrzBaz* (10 : 3), *SkarŻyw* (19 : 3), *CzechEp* (5 : 1), *NiemObr*

(1 : 2), *GórnRozm* (1 : 2), *GórnTroas* (2 : 1), *LatHar* (36 : 6), *WujNT* (31 : 5), *SarnStat* (1 : 2), *SkarKaz* (7 : 2), *CzahTr* (2 : 1). ◇ *G* godného, godniejszého (42); -ého (4), -(e)go (38). ◇ *D* godnému, godniejszému, nągodniejszému (14); -ému (1) *GosłCast*, -ęmu (1) *MurzNT*, -(e)mu (12). ◇ *A* godného, godniejszého, nągodniejszého (85), godny, godniejszy (24); -ého (11), -ego (1) *KochPs*, -(e)go (73). ◇ *I* godnym, godniejszym, nągodniejszym (114), godnem (4); -em *MurzHist*; -ym : -em *GliczKsiąż* (4 : 3); ~ -em (1), -(e)m (3). ◇ *L* godnym (1) *Phil*, godn(e)m (1) *GliczKsiąż*. ◇ *V* godny (4). ◇ *f N* godnã, godniejszã (95), godna (55), godn(a), godniejsz(a), nągodniejsz(a) (22); ~ (attrib) -ã (41), -a (3); -ã : -a *Mącz* (7 : 1), *WujNT* (2 : 1), *PowodPr* (2 : 1); ~ (praed) -ã (54) [w tym: comp (12)], -a (52) [tu brak comp]; -ã *OpecŻywPrzedm*, *MurzHist*, *BielKom* (2), *LubPs* (2), *KrowObr*, *RejFig*, *BibRadz*, *KuczbKat*, *BielSpr*, *WujJud*, *StryjKron*, *CzechEp* (2), *KochEp*, *KochPhaen*, *ZawJeft*, *Phil* (3), *KochCzJan*, *RybGęśli*, *WujNT* (4), *WysKaz*, *SarnStat*, *PowodPr* (2), *CzahTr*; -a *OpecŻyw* (2), *GliczKsiąż* (2), *RejWiz*, *KochZuz*, *RejZwierz*, *OrzRozm*, *OrzQuin* (2), *RejPos* (2), *RejZwierz*, *KlonŻal*, *KochBr* (2), *GrabowSet* (4), *SiebRozmyśl*, *KlonKrGum*, *SkarKazSej*, *PudłDydo*; -ã : -a *BierEz* (1 : 3), *BielKron* (4 : 3), *GórnDworz* (6 : 3), *BudBib* (1 : 1), *PaprPan* (1 : 1), *ModrzBaz* (3 : 2), *SkarŻyw* (2 : 4), *KochFr* (1 : 1), *PudłFr* (1 : 6), *LatHar* (1 : 3), *GosłCast* (1 : 1). ◇ *G* godnej, godniejszej, nągodniejszej (18); -ej (3), -(e)j (15). ◇ *D* godnej, godniejszej (5); -ej (1), -(e)j (4). ◇ *A* godną, godniejszą, nągodniejszą (28). ◇ *I* godną, godniejszą (13). ◇ *A a. I* godną (4). ◇ *L* godn(e)j (2). ◇ *V* godnã, nągodniejszã (6) *KrowObr*, *SkarJedn*, *LatHar* (3), *WysKaz*, godna (2) *GrabowSet*, *SapEpit*, godn(a) (1). ◇ *n N* godné, godniejszé (52), godno (30); -é (6), -(e) (46); ~ (attrib) -é (15); ~ (praed) -é (36), -o (29); -é *OpecŻyw*, *PatKaz II*, *FalZioł* (3), *MurzNT*, *KrowObr* (2), *BibRadz* (2), *BielSpr*, *RejPosWstaw*, *CzechRozm*, *ModrzBaz* (6), *SkarŻyw*, *KochTr*, *StryjKron*, *NiemObr*, *GrabowSet*, *LatHar* (2), *WujNT* (2), *JanNKar* (2), *SarnStat*, *PowodPr*; -o *BielŻyw*, *MurzHist*, *RejWiz*, *RejZwierz* (2), *OrzRozm*, *Mącz* (3), *CzechEp*, *ReszHoz*, *KochPieś*, *GórnRozm*, *PaprUp*, *Calep*, *GrochKal*, *Phil*, *KochCn*, *KochFrag*, *KołakSzczęśl*; -é : -o *RejPs* (1 : 4), *GórnDworz* (1 : 2), *RejZwierz* (1 : 1), *SkarKaz* (1 : 2). ◇ *G* godného, godniejszého (58), godniejszego (1) *RejKup*; -ého (6) *Strum* (2), *Oczko*, *PudłFr*, *KochCzJan*, *JanNKar*, -ego *MurzNT* (2), -(e)go (50). ◇ *D* godn(e)mu (1). ◇ *A* godné, godniejszé (20); -é (3), -(e) (17). ◇ *I* godnym (5), godn(e)m (3); -ym *BibRadz*, *BiałKat*, *RejPosWstaw*, *Phil*; -(e)m *FalZioł*, *RejPs*; -ym : -(e)m *GliczKsiąż* (1 : 1). ◇ *L* godnym, nągodniejszym (4), godn(e)m (1) *FalZioł*. ◇ *V* godné (1). ◇ *pl N m pers* godni, godniejszy, nągodniejszy (215). *m an* godn(e) (2). *subst m i f* godné, godniejszé (80); -é (12), -(e) (68). *n* godné, godniejszé (31), godny (1) *RejWiz*; -é (2), -(e) (29). ◇ *G* godnych, godniejszych (101). ◇ *D* godnym, godniejszym (32). ◇ *A m pers* godné, godniejszé, nągodniejszé (84), godnych (1) *StryjKron*; -é (17), -(e) (67). *m an* godniejsz(e) (1). *subst* godné, godniejszé (70); -é (10), -(e) (60). ◇ *G a. A m pers* godnych (4). ◇ *I m* godnémi, godniejszými (35), godnymi, godniejszymi (34); -émi *FalZioł*, *RejPs*, *GliczKsiąż* (3), *RejPosWstaw*, *BudBib*, *PaprPan*, *ModrzBaz* (6), *KołakSzczęśl*, *SarnStat* (6), *SkarKazSej*; -ymi *MetrKor*, *SeklWyzn*, *GroicPorz*, *KrowObr*, *RejZwierz*, *OrzRozm*, *BielKron*, *KwiatKsiąż*, *RejPosWiecz²*, *CzechRozm*, *NiemObr* (2), *PudłFr*, *ArtKanc*; -émi : -ymi *UstPraw* (1 : 1), *BibRadz* (2 : 1), *RejPos* (1 : 2), *SkarŻyw* (1 : 1), *LatHar* (7 : 7), *WujNT* (1 : 8); ~ -émi (6), -(e)mi (29). *f* godn(e)mi (2). *n*

godn(e)mi (1). ◇ *L* godnych (11). ◇ *V m pers* godni (2). *subst* godn(e) (1). ◇ *N a. V subst* godn(e) (2). ◇ *du I m (cum nm)* godn(e)ma (1) *LibLeg* 6/116v.

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XIX w.

1. *Wart, zasługujący; dignus Mącz, Vulg, PolAnt, Modrz, JanStat, Cn; reus Vulg, PolAnt; obnoxius PolAnt; condignus, idoneus, perdignus Cn; w funkcji orzecznika: convenire, mereri Mącz; dignari Cn (1104)* : Gdy komu chęłz dobrze czynić/ Ieśli godzien małz pilen być *BierEz* P3v; *BibRadz Matth* 22/8, *Apoc* 16/6; *BielKron* 171v, 329; Amamus te in quantum mereris, Miłuyemy cie ták wiele yákoś godzien. *Mącz* 170d, 375a, 406c; *RejAp* 51, 51v; *GórnDworz* Dd3; *Strum* A4v; *PaprPan* Dd2v; *ModrzBaz* 20v; Ieśli téy z námi iurowości Będzielz chciał vzyć/ iáko złości Náfze łą godné *KochPs* 194; *SkarŻyw* 171, [197]; *KochJez* A4v [2 r.]; *KochEpit* A2v, A3; Godyć łą gotowe: lecz záprofzeni nie byli godnemi. *WujNT Matth* 22/8, s. 34 [2 r.], 89, *Apoc* 16/6; *KmitaSpit* Av; Názow go/ iáko godzien/ wśzech narodow zdraycą. *KlonWor* 31, ded **2v; *PudłDydo* [B5]v.

godny czego (911): Człowiek iey rzekł godnáś zgłádzenia/ Gdyś ták złe⁸⁰ przyrodzenia *BierEz* M, E4v, F2v, K2, N4, N4v, R4v, S2; *OpecŻyw* 2, 161v, 180v; *ForCnR* D; Czenturzija ielt ziele ktore ielt godne policzenia między infzymi wybornemi lekarftwy *FalZioł* I 24d, I 24b; *BielŻyw* 89, 169; *BierRozm* 18; *RejPs* 72, 73, 82, 202; *RejJóz* F2v, H7 [2 r.]; Ach ach takowa nowinka Godna kya vpominka. *RejKup* G, S, y2, cc3; *MurzHist* Rv, S4v; godzien ielt robotnik ftrawy fwoiúi. *MurzNT Matth* 10/10 [*idem*] k. 46; *BielKom* B2v, F3v; *GliczKsiqż* M5v [2 r.]; *LubPs* F4v, ee3v; Powiedz mi iefliby był kto godnieyfzy Czyscá nád thego Lotrá? *KrowObr* 77v, 45, 46v, 126v; *Leop* 1.Tim 1/15; *OrzList* dv; WSzytkich fkárbow ná świecie/ y wśzytkie⁸⁰ złotá/ Godnáby/ zacna páni/ twa dobroć/ y cnotá. *KochZuz ktv*; *RejFig* Cc7v; *RejZwierz* 3v, 25v, 33v, 39, 44, 112; *BibRadz Matth* 10/10; *OrzRozm* O3v; Godnieyfza była ta żeńska płéc pińania w wielkie hiŝtorie ná świecie/ niźli Lukrecya Rzymfka *BielKron* 341, 41, 51v, 126v, 133, 208v (14); *KwiatKsiqż* A2v, A3; Accusabilis, Godny oskárzenia. *Mącz* 2a; Commemorandus, Godny przypominánia. *Mącz* 215c; multinumi equi, Godne dobrych pieniędzy *Mącz* 236c; Convenit ad eam haec contumelia w czás nań tá potwarz/ godzien tego. *Mącz* 481d, 26c, 38a, 69d, 75b, 89a (22); *OrzQuin* F2v, R3, X4; *RejAp* 36v, 130v; bo tego zaczego tytułu Dworzánin/ táki człowiek nie ielt godzien *GórnDworz* Ee8, C4, D3, I6v, K8v, N7 (16); *RejPos* A4, 146v, 179, 238, 250v; *HistLan* E3v; *RejZwierc* 49v; Czyli tego Chriftus/ Piotr/ Páweł niegodzien/ czego Luter/ Philip/ Kálwin godzien? *WujJud* 47; *WujJudConf* 146; *MycPrz* II A3, C; *BudNT przedm* a3, 1.Tim 4/9; *CzechRozm* 121v, 140v, 204; Naydzye s czterzech kaźdego Hetmánítwa godnego. *PaprPan* V2, B, B4, Fv, Dd3v, Ee4; ábym náłzym ludziom iáko ná iákicy tablicy vkazał/ co fię mi zda w náłzey Rzeczypólpolitey popráwy być godnego [*quae mihi in nostra Republica emendanda viderentur*]. *ModrzBaz* 1; To głos wyrzázánia ięzyká godny [*O vocem excisione linguae puniendam*] *ModrzBaz* 89, 20v, 21v, 32, 39, 40 [2 r.] (22); *ModrzBazBud* ¶6 [2 r.]; czym ielt fyn człowieczy Godzien twéy pieczy? *KochPs* 11, 2, 80; Agápiufowi znał fię być wiele zá to powinien/ iłz fię ítał godnjm rozmowy ták wielkiego człéká. *SkarŻyw* 15, A4, 25, 30, 69, 119 (17); Słow tych reŝponŝoriy przeto nie przeprzekłdam [!] ná Polfkie/ że te⁸⁰/ dlá bluźnierftwá/ ktore w łobie maia/ nie łą godne. *CzechEp* 172, 99, 140, 320 [2 r.]; *NiemObr* 64, 101; *KochFr* 38; *KlonŻal* B, B2v; *KochBr* 150; *KochSob* 66; *KochTarn* 77; *PudłFr* 71 [4 r.]; Godzienbyś fławnodawnych miŝtrów

málówanía *KochPropKKoch* 3, 3 [3 r.]; *PaprUp* C3v, F4, L; Byłás wzorem ípraw vczćiwych: Zá cóś godna żálobliwych *Pieśni ZawJeft* 45; *ActReg* 118; *Verbereus* – Godni byczią. *Calep* [1112]a, 103b, 384b, 385b, 502b, 578b (10); *Phil* B, B2, F3, G3; *KochCn* B3v; *KochCzJan* A2; Dawnom piekła godzien/ bom człowiek złośliwy *GrabowSet* S, D4, Mv, S2, S4, X3; *KochFrag* 43; *KochFragJan* 3; *OrzJan* 44, 95; Tyś bo íam godzien dżíśía Pálcu tákiego. *OstrEpit* A2v, A2; Azałmy też záwżdy tych počiech íego wdżięczni/ álbo onych godni? *LatHar* 248, 105 *marg*, 328, 484 *marg*, 682; *RybGęśli* D2v [2 r.]; A íełliby tám był íyn pokoiu (*marg*) kto godny pokoiu. Hebraífm. (–)/ odpoczyńie ná íim pokoy wáńz *WujNT Luc* 10/6, *Matth* 10/10, *Luc* 20/35, s. 430, 1. *Tim* 1/15, 4/9, s. 742; *WysKaz* 10; kótrzy będą vmieiętni w rzezonym Práwie Máýdeburłkim/ y kótrzy będą godni mieyfcá Láwniczého *SarnStat* 955, 1264; *WitośłLut* A5; Máteryá tá godná y Homerá bylá. *KlonKrGum* Av; *PowodPr* 10 *marg*, 14, 18 *marg*, 36 *marg*, 47, 51 *marg*, 58; ábyłmy byli godni dobrych íwiętych wodzow y páłterzow/ á złemi żeby nas Pan Bog nie karał. *SkarKaz* 611b, 155a, 206b, 245a, 313a [2 r.], b, 419b; Gdy mię rozumiecie Godnym bydż Złotogrodzki ípowinowácenia Zwámi, dżiękuięć zá to *CiekPotr* 39, 52; *CzahTr* B, C3v, C4v; *GosłCast* 62; *SapEpit ktv*, B3v; *KlonWor* 1v; Nietylko cię Pirámid/ ábo Mánfeółow/ Ale też godná znamy Ołtarzow/ Kościołow. *SzarzRyt* Dv, D4v. *Cf Ze zdaniem dopełnieniowym, Wyrażenia.*

godny do czego (3): mieyfcá y groby íwięte/ y rzezy do widzenia godne pokázuią *ReszHoz* 120; *Calep* 221b; *Phil* S2v.

godny czemu (2): *BierEz* N4v; Było z dawna [...] w náłzych ítronach mnołtwo rzezy znamienitich, z korych byłaby materia godná pífaniu *MiechGlab* *2v.

godny ku czemu (19): *BielŻyw nlb* 3; *WróbŻółtGlab* A2v; *SeklKat* Y; *RejKup* m6v; *LubPs* G2; *GroicPorz* ii3; Látá 1532. Nie było v nas nic tákiego/ coby ku pífaniu godnego *BielKron* 422v, 340, 408; *KwiatKsiąż* H2v, H4; imitable exemplum, Sliáchetny vczynek godny ku náłliádowániu. *Mącz* 166a, 18b, 164c; *BudBib* b; *StryjKron* 737. *Cf* »godzien k daru«, »godzien ku wierze«.

cum inf (69): *BierEz* M2; Drzewo kráfné íj wybrané [...] Nadewłfytki godné tego/ Niéłtz członki boga prawého. *OpecŻyw* 161v, 161v; *PatKaz II* 82v; *BielŻyw* 87; *LibLeg* 10/92v; *KrowObr* A3v, 49, 73, 83v, 162, 164v; Ktoremum ía nie íełt godzien vpadłfy rozwiázác rzemyczká v botow íego. *Leop Mar* 1/7 [przekład tego samego tekstu *KrowObr* 49, 83v, *RejPos* 9, 13, 277v, *BudNT Luc* 3/16, *CzechEp* 304, *WujNT Matth* 3/11, *Mar* 1/7, *Luc* 3/16, *Act* 13/25], *Sap* 18/4; *RejZwierz* 13; *OrzRozm* P2v, P4v; *BielKron* 302; *Prot* E; *SarnUzn* G4v; *RejAp* 49, 50v, 53 [2 r.], 55; *GórnDworz* Gg4, Hhv; *RejPos* 6, 9, 13, 277v; *BudNT Luc* 3/16; *CzechRozm* 200; GODná thá pánná v nas być w wieczney pámięci *PaprPan* Ddv; *ModrzBaz* 32; Íákom ía grzełznicá godná íię zstáłá cáłowác íáłłeczáká/ w korym Pan moy máludzkiím plákał? *SkarŻyw* 140, 92, 184, 188, 429, 596; *StryjKron* 125; *CzechEp* 172, 304; *KochFr* 83, 127; Godzien był zá vrodá íwoiá/ Tytonowé/ Godzien był mieyfcé záśiěć Endymionowé. *KochPam* 81; *KochPieś* 38; *PudłFr* 60; *GórnTroas* 36; *LatHar* 260; íużem nie íełt godzien być zwan íynem twoim *WujNT Luc* 15/19; Godzien íełt Báránek kory íełt zábity/ wżiác moc y bołtwo *WujNT Apoc* 5/12 [przekład tego samego tekstu *RejAp* 49, 53, *LatHar* 260, *WujNT* 278, 688], *Matth* 3/11, *Mar* 1/7, *Luc* 3/16, 5/21, s. 278 (15); *WysKaz* 35; *SiebRozmyśl* F4v.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: tego (27); aby (78), by (14), żeby (8), iż (2), ażeby (1)] (103): *BierRaj* 23; *GlabGad* A3v; Bowiemeś sie vpodobála takiemu krolowi który ieft tego godzien/ áby przed niem ná kolána fwoie vpádlá *RejPs* 68v, 98v; *RejKup* ee2v; *MurzHist* E3v; *MurzNT* 46, *Ioann* 1/27; *KrowObr* 61; połmiewaią sie zemnie młodłfy niżli ia/ ktorých ia oycow/ niepoczytałem być godne by mieli fiedzieć ze pfy trzody moiey [quorum non dignabar patres ponere cum canibus gregis mei]. *Leop Iob* 30/1, *Ioann* 1/27, 1.*Cor* 15/9; *OrzList* ev; *RejZwierz* 82v, 91v; *BibRadz* 1.*Cor* 15/9, 1.*Tim* 1/15; Pochwyćili go tedy Kápłani y Prorocy y wżytek lud wołaiąc/ godzyen áby vmárl śmiercią. *BielKron* 94v, 10, 231; *Mącz* 88d; *OrzQuin* X4, X4v; *GórnDworz* C7, E2, M8, O3, V5, Mm6; ielliześ ty tego kiedy godzien ieft/ iż taka rádość y taki fmetek ma zrużyć Pána twego *RejPos* 196, 45, 228, 262, 323, 341v; *BiałKat* 28v [2 r.]; Bo ie zowie [...] drzewem nieużytecznym ktore ieft godne áby było precz wyciętho *RejZwierc* 130v; *WujJud* 107v, 229; *CzechRozm* 125 [2 r.], 175, 241v, 257, **v; A the cnotliwe matki co ich národziły/ Godne áby w pámięci v nas wieczney były. *PaprpAn* A2, B3, B4, G4, Y2v, Ee; *KarnNap* D2v, E2; Dobre záprawdę práwo/ y godne tego/ áby go w Rzeczypołpolitey wżywano. *ModrzBaz* 99, 3, 34v, 44v, 62v, 77v (9); y zftał fię godnym/ iłz był miedzy przednieyfe vcźnie od Pána poczytány *SkarŻyw* 384, 140, 184, 278; *CzechEp* 93; *NiemObr* 40, 71; Godnieyfa z wćiwych fpraw fwoich żeby była W wieczný rodziców łálce. *KochEpit* A4; *KochFr* 122; *ReszPrz* 7; *WerGość* 261; *BielSen* 2; *PudłFr* 37, 71 [3 r.]; *ArtKanc* A11; *KochWr* 22; *Paprup* D; *ZawJeft* 26; *ActReg* 118; *GostGospSieb* +2; Thy ieftes godzien tego/ żebyś tylko prosił á nic nie brał: A ten záfie godnym sie zda być/ áby nie proźąc brał. *Phil* F3; Ieft męzny Hektor godzien/ by plákano *GórnTroas* 13 [idem: godzien] 14; bo człowiek zaż godzien tak wiele/ Do ftworzyćielá/ by co rzecz mógl śmieie? *GrabowSet* T2, Fv; *LatHar* 272; Pánie/ nie ieftem godzien ábyś wżedł pod dách moy *WujNT Matth* 8/8, *Luc* 7/4, 6, 7, 1.*Cor* 15/9; *SarnStat* 9, 890; *SkarKaz* 80b, 244a, b; *CzahTr* F2v.

W charakterystycznych połączeniach: godny bicia, biczowania, błogosławieństwa, ceny (2), chęci, czyśca, ćci odsądzenia, dostojenstwa (2), hetmaństwa (2), imienia [jakiego] (4), kanonizacyjej, klejnota, korony (2), krolestwa (3), księstwa, mianowania, miłosierdzia (4), naśladowania, nauki, nawiedzenia, nieba, nienawiści, niewolej, obdarzenia, obejźżenia, odpisania, odpowiedzi (odpowiedania) (4), (od)puszczenia (przepuszczenia) (6), odrzucenia, oglądania, opatrzenia, oskarżenia (2), pałacu (2), państwa (4), perel (2), pieczy, piekła (3), pieniędzy (2), pieśni, pisania (2), podpomożenia, policzenia [miedzy co] (2), poprawy (2), postrachu (2), poszczęścienia, powiedania, požądania, prace (2), (prze)czytania (2), przewania [czym] (3), przezwiska (nazwiska) [jakiego] (2), przyjaźni, przyjęcia (7), przymowki, przypominania, rozmowy, rymu, sierzdiwości, skarbow, skargi, słyszenia, spalenia, srogości (2), sromoty, stolice, strawy (3), strofowania (4), strzeżenia, tajenia, trapienia, tytułu [jakiego] (6), ukazania, upominka (3), urzędu (5), używania, wdzięczności, wesela, wiadomości, wiarowania, widzenia (4), wielbienia, więzienia, winszowania, w niebo wzięcia, wspomniania (wspomnimia) (3), wszytkiego, wymowki, wysłuchania (4), wyrzucenia, wyswobodzenia, wzywania, zatracenia (2), zgładzenia, złota (4), złotogłowu, zniewolenia, zniszczenia, zwierzchności, życzliwości, żywności, żywota (3); godny ku czczeniu, ku naśladowaniu, ku pamiętaniu (2), ku pisaniu (4), ku poprawieniu, ku przyjęciu, ku wiedzieniu (2); mało godny (3).

Wyrażenia: »godny baczenia (a. baczości)« = *notabilis Mącz* (4): *GliczKsiąż* N6; Lecz iednák y to przedię godno ieft baczenia. *RejWiz* 120v; *Mącz* 250d [2 r.].

»godny czci (a. poczcziwości, a. uczciwości, a. uczczenia)« = *venerabilis Mącz*, *Calep*; *venerandus Calag*, *Calep*; *honorabilis*, (*qui*) *lauream meruit, palma dignus Mącz*; *augustus*, *observabilis*, *reverendus*, *verendus Calep*; *honore dignus Vulg* [szyk 58 : 47] (105): *BierEz* E4v; *FalZioł* IV 54b; *BielŻyw* 85; połóście lie pokornie przed podnołkiem iego ábowiem ci ieft od was tey czći godzien *RejPs* 145v; *SeklWyzn* f3v; *SeklKat* Hv; *KromRozm III* K4v [3 r.]; Znamy też wezwanie WM, iż kaźdej uczciwości od nas jesteście godni *Diar* 39; *KrowObr* B4, 4v, 126v; *RejZwierz* 111; *BibRadz Tob* 3/13; *BielKron* 55, 275, 352v; *Mącz* 157d, 186a, 274a, 479d; *GórnDworz* D5v, D7v, G8v; *BiałKat* 363v; *HistLan* E3v; *WujJud* 48v, 52; *RejPosRozpr* c2v; *SkarJedn* 245, 289; *Calag* 146a; który lie vbiorem y ołobie Papielkiey czći godney zdumiály przypátrował *SkarŻyw* 318, 71, 107, 118, 273, 299, 595; *StryjKron* 427; *CzechEp* [416]; *ArtKanc* E19; *GórnRozm* E4v; *PapRUp* G4, K4; *Observabilis* – Pocziuołczy godni *Calep* [717]a, 115b, 921b, 1109a [2 r.], [1112]b; *GrabowSet* Vv, X3; Anno święta/ wólkiego wczczenia godna. *LatHar* 464, 67 [2 r.], 267, 454, 458, 475 (38); *WujNT* 124, 382 marg, 1. *Tim* 5 arg, 17, 6/1, s. 760, Bbbbbb3v; *SkarKaz* 158b, 243b; *CzahTr* C4v; *GosłCast* 73; *SkarKazSej* 665b, 671b.

»godny daru, k daru« [szyk 4 : 2] (5 : 1): *BierEz* G3; *OrzQuin* X4; *HistHel* ktv; *KlonŻal* A2v; Otóz im ten rozefchły száflik odkázuię/ Bydź ie takięgo dárú godnymi náyduię. *PudłFr* 78; *KlonKrGum* Av.

»dziękowania (a. dzięki) godny« [szyk 2 : 1] (3): godzien ieft niepołdniei dzięki i ten który tę Hiftorią fwym nákladem drukować dał *MurzHist* A4; *KuczkbKat* 225; *LatHar* 12.

»godny gniewu« = *dignus odio Modrz* [szyk 4 : 4] (8): Iż człowiek zuczinku fwego ieft godzien gniewu pańkiego. *RejKup* Lv, h3; *KrowObr* 53; *Leop Rom* 9/22; *RejPos* 74v; *WujJud* 105; *ModrzBaz* 65; *SkarKaz* 352b.

»hańby (a. gańby) godny« = *reprehendus Calag* (3): *Calag* 476a; *CzechEp* 49; Otóz cokolwiek ieft/ bądź pochwały/ bądź gáńby godné [...] Oyczyźnie fwéy dáruię *JanNKar* A4.

»kaźni godny« = *dignus plagis PolAnt*; *puniendus Calag*; *verbero Calep* [szyk 5 : 3] (8); *KromRozm I* C2v; *OrzQuin* D, D2; *BudNT Luc* 12/48; *Calag* 469b; *Flagitium* – Wiłtępek, złófcz kaźni godną *Calep* 422a, [1112]a; *KochPij* Cv.

»godny kij(owani)a« = *flagrio, verbero Mącz* [szyk 1 : 1] (2): *Flagriones dicuntur, Szubienicá/ yáko mowiém/ Z łzubienice lie vrwał/ to ieft/ Smard/ Nogieć/ Kiya gódný. Mącz* 129c, 484b.

»klozy godzien« (3): *Klózý/ á nie Odpowiedzi Królewłkiey ieftes ty godzien. OrzQuin* D2, D2, F.

»godny łaski« [szyk 14 : 13] (27): *ForCnR* B4; *RejJóz* P; *GliczKsiąż* N6; *KrowObr* 53; *RejWiz* 117; kto te kfiązkzi (będałi tey łáfki godne/ áby ie pocźciwi ludzie w ręce bráli) czythác będzie *GórnDworz* V5, D2v, D4v, Bb5v, Ii7; *RejPos* 105v, 169, 256; *RejZwierz* 3, 265v [2 r.]; A żaden niewie/ iefli łáfki álbo niełáfki Bożey godzien. *WujJud* 68, 68v, 105; *SkarŻyw* 26; A téz ledwe fyie kiedy dźięcie vrodźilo/ Coby łáfki rodziców fwych ták godné było. *KochTr* 11; *KochFr* 60; *GrabowSet* P; *LatHar* 209; *JanNKar* B; *SkarKaz* 161b, 352b.

»godny miłóści (a. miłowania)« = *amabilis Calep* [szyk 11 : 4] (15): *KromRozm III* Dv; *Dignus nihil est quod ametur, Miedzi wólzemi ynřzymi godzien miłóści. Mącz* 88d; kto chce áby go miłowano/ trzebá żeby łam miłował/ y był godzien obyczáymy/ y połthępki fwymi miłóści

GórnDworz Ccv, M8, Aa3, Bb6v, Cc2, Cc2v (9); *Calep* 62b; *KochCn* B4v; *LatHar* 263; iefli to miłue/ co miłowania godnego być rozum zdrowy vkázuie. *WysKaz* 7.

»godny nagrody« [szyk 3 : 1] (4): Ieft kázdy wierny łługá nagrody íwey godny. *Prot* D3; *PaprPan* D2; *CiekPotr* 78; *CzahTr* I2v.

»godny nieśmiertelności« = *dignus immortalitate* *Mącz* [szyk 1 : 1] (2): *Mącz* 45c; Czemuż wálze wyroki frogie Niedbáią nic ná wieki drogie Zacnych mężow/ ách nieśmiertelności godnych *KlonŻal* D.

»ognia godny« (2): pięknie go ná mieyfce gdzie pácholétá długo z kámieñmi zštały/ wyprowadziwfy: krzyknął ná towarzysze/ áby biły iáko łotrá/ ogniá godnego. *SkarŻyw* 459, 574.

»oplaka(wa)nia (a. płaczu) godny« = *deplorandus* *Mącz*; *flebilis, lamentabilis* *Calep* [szyk 5 : 4] (9): *MurzHist* R2; *Mącz* 306b; *WujJud* 242v; *ReszPrz* 98; Godno płaczu niełczęścié/ y twoiá przygodá *KochPieś* 39; *Calep* 423b, 579b; *LatHar* 271; że łtan niełczęłny człowieká grzełznego ieft ták bárzo mizerny/ y wízelkiego oplákánia godny *WysKaz* 22.

»pamięci (a. pamiętki, a. pamiętania) godny« = *memorabilis* *Mącz*, *Modrz*, *Calep*; *memorandus* *Modrz* [szyk 40 : 21] (61): *SeklKat* A2; *MurzHist* P2; NAdobny á kázdemu pámieci godny iefth then Dawidow Pálalm *LubPs* X2v, kt, N6v, P4v, ee4v; *KrowObr* 105v; *RejZwierz* 1, 114; *BibRadz* *4v; *BielKron* 333v, 375, 415, 421v, 424v; Memorabile ingenium, Niepołpolity dofcíp/ rozum zwłafzczá godny pámieťánia. *Mącz* 215c, 215c; *OrzQuin* Rv; *SarnUzn* B6v; *HistLan* A2v; *RejZwierc* 252v; *RejPosWstaw* 41v; *BudBib* b, *Esth* 9/28, 2.Mach 7/20; *BiałKaz* L3; *StryjWjaz* kt; *CzechRozm* 97; *PaprPan* A4, B3, V2, Cc2, Ee2; Tákowy tedy podatek/ ktoryby dla Rzeczypołpolitey był fkládan/ niebyłby policzon miedzy wyłtępki Simoniey/ ále miedzy wielkie á wieczney pámieťki godne dobrodzieyftwá [sed in summis ac immortalibus beneficiis numeraretur]. *ModrzBaz* 139v, 21v, 89v; *SkarJedn* A5; *StryjKron* 406 [2 r.], 477, 752, 782; *CzechEp* 82; *NiemObr* 81, 142, 168; *GórnRozm* D3v; Oprawdziwi Panowie o Krolowie pamieci godni *PaprUp* D, F4, I; *Calep* 651a; *Phil* S3 marg; *WujNT* 93; *SarnStat* 106, 1036, 1056, 1185; *SiebRozmyśl* E2; *KlonKr* F3v; *PowodPr* 11.

»(po)chwały (a. (po)chwalenia, a. wychwalania) godny« [w tym: godny czci i chwały (41)] = *laude dignus* *Mącz*, *Modrz*; *gloriae dignus* *Vulg*; *excellens laude, (qui) lauream meruit, palma dignus, praedicabilis* *Mącz*; *laudabilis, laudandus, (qui) laudem meretur* *Modrz*; *commendabilis* *Calep* [szyk 69 : 48] (117): Prorok wyznawa iáko ieft wielkiei chwały godno wielmożne imię páná náłłego *RejPs* 161v, 23v, 95, 105v, 119v, 134 (11); Ktory obyczáy záprawdę godzyen pochwalenya *GliczKsiąż* F3v, P8; *KrowObr* 42, 69v [2 r.], 173, Vuv; *Leop* 1.Thess 1 arg, *Hebr* 3/3; *BibRadz* I *2; *BielKron* 68; lauream adeptus est et lauream meruit, Vkoronowan yeft/ godzien czci y chwały. *Mącz* 186a, 46c, 85d, 88d, 274a; *RejAp* 50v, 55; chcąc pozyłkác łáfkę białychgłow íwych czyniá rzeczy pochwały godne *GórnDworz* Ll3, Cv, D5v, D7, D7v, G8v (17); *BiałKat* 333v; *KuczKat* 225; *WujJud* 106, 113v; *BudBib* Kaw A3; *ModrzBaz* 2, 13v, 40, 56v; *KochPs* 197, 215; *StryjKron* A; *CzechEp* 49, [416]; *ReszPrz* 24; *ReszHoz* 140; *ArtKanc* E19; *GórnRozm* C2v, I3; *PaprUp* H; *ActReg* 47; *Calep* 221b; *GrochKal* 3; *Phil* H2, O3; *GrabowSet* Y; *KochFrag* 22; *LatHar* 50, 56, 57 marg, 458, 486 (35); *KołakSzczęśl* C4; *WujNT* 293, 536, *Hebr* 3/3, s. 760; *JanNKar* A4; *JanNKarGórn* D4; *SarnStat* 3v; Ieśli ieft Cnotá chwały godną wízędzie/ Tedy ma Lutnia ciebie łławić będzie *SzarzRyt* D4v.

»podziwienia (a. dziwu, a. podziwowania) godny« = *mirandus Mącz; admirandus Calep* [szyk 10 : 2] (12): *RejPs* 65v; *Mącz* 223c; *BudBib* 2.Mach 7/18; *Oczko* 8v [2 r.]; RZadka rzecz [...] pokorą w młodym/ y gdy fię náyduie/ podziwienia godná ieft *SkarŻyw* 136; *Calep* 25a; *Phil* O3, O4; *WysKaz*)?(2; *PowodPr* 62; Rzecz dżiwu godna *SkorWinsz ktv*.

»godny pomsty« [szyk 4 : 1] (5): Bo ony ktores zábiiał káfaniem ízáránczey y much/ [...] gdyż godni byli tákíey pomfity [*digni erant ab huius modi exterminari Vulg*]. *BibRadz Sap* 16/9; podobnochny ípráwiedliwie godnieýfzy więtfzey pomfity y więtfzey niełáfki/ niżli pogáni *RejPos* 74, 74v, 75v, 168.

»(po)śmiechu (a. wyśmiania) godny« = *deridiculus, derisorius, ridendus Calep* [szyk 6 : 4] (10): *OrzRozm* T3; *GórnDworz* O8v; *WujJud* 242v; *RejPosWstaw* 41v; *NiemObr* 40; *GórnRozm* L2v; *Calep* 310a [2 r.], 924b; Pátrząc do iákicheście nieprzyfstoyności/ y práwie dziećinnych y śmiechu godnych poftępkow/ y zágmatwánia przyfzli. *SkarKazSej* 694a.

»potępienia godny« [szyk 6 : 4] (10): gdzie tám wfzytkie Sákrámentarze przeklina/ y wiecznego potępienia być godne wyznawa. *WujJud* 171; *RejPosWstaw* [21³]v; Nie tylko złe czynić ieft rzecz potępienia godná; ále y dobrze nie czynić. *WujNT* 13, 43, 403, 527, 550, 738, 787; *SkarKaz* 312a.

»powroza godny« [szyk 2 : 1] (3): *RejZwierz* 117; kthorzy/ áni fą tak nędzni/ żeby ku vlitowánium ferce porufáli: áni thák bárzo niecnotliwi/ żeby powrozá byli godni *GórnDworz* O3; *SkarŻyw* 574.

»przygany (a. (na)ganienia, a. zganienia) godny« = *vituperabilis Mącz, Modrz, Calep; damnandus, reprehensione a. vituperatione dignus Modrz; reprehensibilis Vulg* [szyk 10 : 4] (14): *Mącz* 500b; *GórnDworz* Cv, H8; *ModrzBaz* 17, 26v, 59v, 61v [2 r.]; Nie naydziefz nic w wierze y obyčzáiach ich/ co by przygány godnego było. *SkarŻyw* 306; *StryjKron* A; *Calep* 1131b; íprzećiwilem fię mu w twarz/ iż był godzien nágánienia *WujNT Gal* 2/11, s. 655, Aaaaaa4v.

»godzien sądu (a. osądzenia)« (7): ktokolwiek rzecze bratu Racha/ albo ízalencze/ godzien ieft fądu albo ognia piekielnego *SeklKat* Iv, I3; *RejKup* dd5; á gdzieby kto kogo zábił/ będzie godzien ofądzenia. *Leop Matth* 5/21, *Matth* 5/22; *RejPos* 179 [2 r.].

»godny (s)karania, winy« = *dignus plagis Vulg; castigabilis, culpabilis, reprehensibilis Mącz; animadversione a. poena a. supplicio dignus Modrz; puniendus Calag; verberabilis Calep* [szyk 37 : 22] (55 : 4): Godnieýfzyfz tym więtfzey winy *BierEz* K2, K2, Q4; *LibLeg* 10/92; *RejPs* 87; *RejKup* Sv; *MurzNT* 18v; *MurzHist* Q; *GroicPorz* cc3; *KrowObr* A3, 204v; *Leop Deut* 25/2; Bo tak godzien karánia złodziey iáko y łgarz. *RejZwierz* 13, 12; *BibRadz* I 278d marg; *Mącz* 40c, 71b, 210d, 307d, 318b, 415c; *GórnDworz* O3, P6v, Aav, Ff4v; *RejPos* 75v, 168, 179; *BiałKat* 173v; *BielSat* C2v, C3v; *KuczBKat* 185 marg; *RejZwierz* 76v, 257, 260v, 261, 261v, 265v [2 r.]; *Strum* L4v; *ModrzBaz* 5v, 31, 66, 77v, 82v; *Calag* 469b; *CzechEp* 115, 248, 281; *BielRozm* 19, 21; *GórnRozm* L2v; *Calep* [1112]a; *WujNT* 21, 34, *Luc* 12/48; KRześciánie wyfstępni czemu nád żydy karánia od bogá godnieýfzy. *PowodPr* 16 marg; *SkarKaz* 387a; *CiekPotr* 8.

»sławy (a. wysławiania, a. (wy)sławienia) godny« = *praedicabilis Mącz, Calep; gloriandus Calep* [szyk 16 : 12] (28): *BielŻyw* 93; *RejZwierz* 88; *BielKron* 424v; *KochSat* B2; *Mącz* 85a; Długoby y o inych zacnych Mężoch nieśmiertelnéy fławy godnych [...] przypominác *OrzQuin* R3v; *GórnDworz* Bb2v; *HistHel ktv*; *BudNT przedm* a4v; Godzyen iák infzy Hetman záwfsze tákíey fławy *PaprPan* Q4v, Kv, S4, Vv [2 r.], Ee2; *SkarJedn* 314; *Oczko* 11; *StryjKron* 752; *GórnRozm* E2; *Calep* 458b,

831a; *GrabowSet* T4, Y; Chwalebny y wyławiania godny ná wieki. *LatHar* 67, 423; *SarnStat* *6v; *VotSzl* C; *CzahTr ktv*.

»godny szubienice, obieszenia« = *suspensio dignus Mącz* (1 : 1): *Mącz* 289c; rozładź miedzy mną á miedzy łobą kthoby godnieyŷzy był obiefzenia miedzy námi. *RejZwierc* 135.

»godny śmierci, zabicia« = *dignus morte PolAnt, Vulg; obnoxius morti, reus mortis PolAnt; filius mortis Vulg; capitalis Calep* [szyk 19 : 15] (33 : 1): *BierEz* L3v, R4; *RejJóz* P; *HistAl* E3, E5; *MurzNT Matth* 26/66, k. 211 marg [2r.], *Luc* 23/15; *KrowObr* 43v; *Leop* 2.Reg 12/5, *Luc* 23/15; *BibRadz* 3.Reg 2/26; Iuż go byli chcieli wolnego vczynić/ ále zá tymi łłowy iego záwołáli/ godzyen śmierci. *BielKron* 109, 71, 145v; Y ty zábičia (godzien) niezbożny księże Izráelŷki *BudBib Ez* 21/30[25]; *SkarŻyw* 113; *Phil* Q2; *Calep* 163a; *LatHar* 274, 316, 696, 723; rozmawiali z łobą mowiac: Iż nic nie vczynił ten człowiek godnego śmierci/ ábo więzienia. *WujNT Act* 26/31, *Luc* 23/15, *Act* 23/29, 25/11, 25, *Rom* 1/32, s. 527; *SiebRozmysł* H3; *SkarKaz* 610a; *SkarKazSej* 703b.

»godny uważenia (a. uważania)« [szyk 9 : 9] (18): *SarnUzn* F5v; *CzechRozm* 9v; *CzechEp* 179; *NiemObr* 142; Cżego mamy iálny/ ołobliwy/ á wważania godny przykład *in vitis Patrum*. *WerGość* 255; *GórnRozm* N; *ActReg* 134, 136; *Phil* H; *WujNT przedm* 11, s. 520; *SarnStat* 1272; *PowodPr* 3, 11, 57, 72; *SkarKaz* 206b; *CzahTr* C3v.

»wiary, k(u) wierze (a. uwierzeniu) godny« = *credibilis Mącz, Calep; fidelis PolAnt, Calep; locuples Mącz; fide dignus JanStat; bonae fidei Cn* [szyk 35 : 30] (63 : 2): *MetrKor* 40/821; *MiechGlab* *5; Thedi thaky ma przifzyancz ze dwyema swyathkoma godnema vyary *LibLeg* 6/116v, 6/115v, 116v, 11/69; *RejPs* 52; to iefł nie podobna [...] ani k wierze godna *RejJóz* O7; Ac to rzecz jeft niepodobná A ni kuwierzenju godná *RejKup* o2v; *MurzHist* F2v; *KromRozm II* x2; *KromRozm III* B7; *KrowObr* 20; *UstPraw* H2v; *BielKron* 272, 352v; *Mącz* 67d, 337a, 452a; *GórnDworz* Cc5; *WujJud* 262; *BudNT* 1.Cor 7/25; *PapPan* Ff3; *SkarJedn* 100; *SkarŻyw* 93 [2 r.], 319, 364, 389; *StryjKron* 180; Gdze przitym Beli vcziwy a dobrzi Ludżę wyari godni. *ZapKóscier* 1584/51, 1582/31v, 1583/37, 1584/45, 51, 1585/53v (9); *ReszPrz* 26; *ReszHoz* 124, 133, 139; *Calep* 268a, 418a; *WyprPl* B4v; *LatHar* 57, 511; *WujNT* 717; tá to ifta Conŷtitucia zá czáfu łcżęŷliwégo náłżego pánowánia [...] byłá dżierżaná [...] y lifty godnémi wiary [*litteris authenticis JanStat* 1018] pod záwiefzonémi pieczęćmi Máiefłatu tegóž Króla Káziwierzá potwierdzoną *SarnStat* 952, 222, 259, 613, 625, 701 (15); wŷzytko co náuczáli wiary godne byłó. *SkarKaz* 417a.

»wŷtydu godny« = *pudendus Calep* (2): *Calep* [872]b; A w ich poŷelŷkim kole/ o Boże moy/ iákie tám wŷtydu godne poŷłępki. *SkarKazSej* 694b.

»wzgardy (a. wzgardzenia) godny« = *aspernabilis Mącz, Calep* [szyk 3 : 1] (4): *Mącz* 407b; *RejPos* 168; Co iefłi nic nieiefł wzgárdy godnego [*contemptione dignum*]/ iedno wŷłępek *ModrzBaz* 58; *Calep* 103b.

»godny zalecenia (a. zalecania)« = *commendabilis Modrz* (2): *ModrzBaz* 118; bo to tylko człowieka godnego czyni zálecenia/ co łam dobrego y pocżciwego łpráwuie. *WysKaz* 40.

»godny zapłaty (a. odpłaty, a. płacy)« = *dignus mercede PolAnt, Modrz, Vulg* [szyk 15 : 4] (19): *SeklKat* H2, L3v; *GliczKŷiż* M7; áby tákowe fráłżki iney zapłaty były godne *GórnDworz* M5, Z8, Ee8; *KochMon* 21; Godzien bo iefł robotnik zapłaty łwey. *BudNT Luc* 10/7 [*przekład tego samego*

tekstu *SeklKat* H2, L3v, *GliczKsiąż* M7, *ModrzBaz* 93, 138v, *LatHar* 128, *WujNT Luc* 10/7, 1.*Tim* 5/18, *PowodPr* 22]; *ModrzBaz* 93, 138v; Takić był żywot y poštěpek Ianá tego. który zwyciężywłszy Czártá/ godnym lię łtał zapłaty wieczney *SkarŻyw* 136; *LatHar* 128; *WujNT Luc* 10/7, s. 537, 1.*Tim* 5/18; *WysKaz* 48; *SiebRozmysł* K4v; *PowodPr* 22; BOday zdrow był Praktykarz/ z tey rofkofzney pracy/ Prožno iż iuz ieft godzien ofobliwey płacy. *PaxLiz* C3v.

Szeregi: »godny abo niegodny« (1): iż lię sftanie potym ábo godnym ábo niegodnym łálki Páńfkiey *RejZwierc* 3.

»godny i (a) winny« [*szyk* 2 : 1] (3): *KrowObr* 43v, 53; A ia powiadam/ że káždy kthory lię gniewa ná brátá fwego winien á godzien łádu [*reus erit iudicio*]. *Leop Matth* 5/22.

»zasłużyć i być godzien« (2): kto chce mieć łálkę páńfká/ trzebá żeby iá zálłużył/ y był iey godzien *Górndworz* L, K8v.

2. *Nadający się, zdalny; aptus BartBydg, Mącz; idoneus Mącz, Calep; appositus, conveniens, dexter, habilis, maturus Mącz* (262) : *BartBydg* 12b; *Dexter*, Práwy/ który yákoby ná práwey ftronie yeft/ Też/ Ípořobny/ godny. *Mącz* 84a; *Maturus*, Godny/ tráfny/ potemny/ wczefny. *Mącz* 211c; *Appositus*, Tráfny/ potemny/ godny/ rządny słuřzny ku czemu. *Mącz* 310a, 13a, 164c, 482a; *Calep* 500b.

a. *O rzeczach, zwierzętach, miejscach, czasie: pożyteczny, użyteczny, mogący do czegoś służyć, z którego można coś zrobić, kiedy a. z którym można coś zrobić z pozytywnym skutkiem, spełniający pewne umowne warunki; aptus, idoneus Mącz* (96) : Ma być pořilona godnem iedzeniem j piciem pořilaiącym *FalZioł* V 25v; Bo prawy bok nie ieft tak godny/ ani tak wolny dla zalięzenia wátroby kędyby dziecię wyjać [!] *FalZioł* V 34v, V 59v; *Mącz* 187c; A gdyřz [...] ku látom godnym przyřzedł/ daná mu ieft pánná z dworu Cefářfkiego zá małřonkę. *HistRzym* 123; POłozienie Woyřká y rozbijanie Namiothow bywa v nich co ná nagodnieyřzym mieyřcu *BielSpr* 54, 7, 27; *GostGosp* 100.

godny czego [= *do czego*] (2): Ítych yedná [*suknię*] przegral [...] a druga wlyeřřye zořtawyl bo nořfenya nyebila godna *LibMal* 1546/121; *Calep* 586b.

godny kogo, czego [= *dla kogo, dla czego*] (4): ZOwiemy tedy wyzwolone ábo wolne nauki/ ktore łá wolnego człowieka godne *KwiatKsiąż* E2, I3; Twóy to dar/ ieřli oná [*pieřń*] będzie godna řwiátá. *KochPhaen* 1; *KořakCath* B.

godny do czego (11): Kto w cudzym gáiu wrábi dáb godny do oři/ [...] tákowy temu czyi ieft gay przepada winy trzy grzywny *UstPraw* E4; *Mącz* 33d; iż to ták wielmořne á wiekuiřte Bořtwo nigdy łámo przez lię z řadnym řtworzeniem nie mowiło/ iedno [...] ábo przez Anyořá/ ábo przez Proroká/ ábo wřdy przez iáki pořzodek do tego godny *RejAp* 4v; *SkarJedn* 66; *Oczko* 7; *StryjKron* A3v; Kędy błotá łá/ ná ktorych trzcíná godna do przykrywánia/ lećie kiedy wyřchnie řąc to kázác *GostGosp* 104, 24, 36, 86; *LatHar* 483.

godny komu, czemu [= *na co*] (2): dzien pořłom godny *Goski* A4; wdzyáłay kádzenie pořwięceniu godne *BielKron* 33v.

godny komu, czemu [= *dla kogo, dla czego*] (4): *BierEz* P3v; *FalZioł* III 25a; muřzę ich na then nowy rok nauczyć nieczo dobrego á im godnego. *LudWieř* B3v; iedz potráwy kthore baczyřz řwemu przyrořdzeniu/ (ábo plći) godne *SienLek* 12v.

godny ku czemu (54): *ZapWar* 1504 nr 1954; *OpecŻyw* 154; *OpecŻywPrzedm* C3; *Statio. Ein* fchiff łtet. Myełce godne ku połtawyenyu łodzy *Murm* 25, 108; *BartBydg* 149; liłth Mleczowy iełt godny ku lekarłtwam *FalZioł* I 42d, I 31d, 40c, 47c, 50c, 56c (16); Bowiem okrągła figura iełt na godnieyła ku przyjęciu wlię wiela rzeczi *GlabGad* B2v; *MiechGlab* 22; Koniec wyrwany Sálomoná/ godny dziewetzkom ku polłftzyznie. *March*³ Xv; *RejKup* cc4; gdzieby mogli wrodę flodką á godną ku piciu brác. *HistAl* H5, H3v; *GliczKsiąż* O8, O8v; *Leop Ex* 30/35; *UstPraw* E4; *BibRadz Ez* 15/3; *Goski* A4; *OrzRozm* P3; ty rzeczy mądry człowiek v łiebie rołtropnie záchowa/ iáko ku náuce godne/ ále nie iáko Bogu przyjemne *BielKron* 25; mowę łobie zmyłlili ku kradzieży godną/ áby im nikt nierozumiał iedno łámi łobie *BielKron* 261v; przyecháliłmy ku iedney rzece godney ku żeglowániu *BielKron* 451, 147, 282 [2 r.], 339, 448v, 455 [2 r.]; *KwiatKsiąż* E3v; *Receptibilis*, [...] Godny ku przyięciu. *Mącz* 36b, 24d, 387a, 496d; *SienLek* 5v, 112v; Których to Roków łádzienie piérwłże będzie w piérwłzy dzien powłzedni po Trzech Królách/ iefli będzie godny ku łádzieniu [*prima die feriali... si fuerit iuridica JanStat* 466]; to iełt/ którego niedzielá álbo inné łwięto wielkié nie przekázi. *SarnStat* 729, 209.

godny na co (3): Ia kom ya nyepobral drzewa szosznowego Gothnego nabudovanye *ZapWar* 1509 nr 2029; *FalZioł* IV 20a; *ModrzBaz* 121.

godny w co (1): *Equi ad vecturam idonei*, Konie godne w wóz *Mącz* 477b.

cum inf (1): ninie czás godnieyłzy iełt wypełnić obietnicę niż w łtárołci *HistRzym* 77.

W charakterystycznych połączeniach: godne lata (3), *miejsce* (9).

Wyrażenie: »czas godny« = *opportunitas Mącz* [szyk 8 : 1] (9): *FalZioł* I 50b, IV 3a; zkádze maiąc dobry przyłkęp [!], poczał czałow godnych naiazdy czynić *MiechGlab* 65; *GliczKsiąż* O8, O8v; *Mącz* 38b; *HistRzym* 61, 77; *ArtKanc* S17.

Szeregi: »dobry, godny« (1): Koły do iázu dobre/ godne/ źimie w dobrą drogę nagotowác *GostGosp* 86.

»niegdý godny, niegdý niegodny« (1): iż fye więc niektorym záchćiewa/ niegdý rzeczy godnych niegdý niegodnych ku iedzeniu *SienLek* 112v.

»godny a łłuszny« (1): rozumyem temu że dla tego czałfu godnego á fluffnego pátrzał łoby ku ożenyenyu áby łie yedno był nye ożenił. *GliczKsiąż* O8v.

b. O ludziach i ich władzach umysłowych: mający predyspozycje do czegoś, zdolny, umiejący coś zrobić, mogący oddać usługi; idoneus PolAnt, Modrz, JanStat, Cn; habilis Mącz, JanStat; aptus Modrz, JanStat; dexter, maturus Mącz; dignus Modrz; capax, sufficiens JanStat (158) : *RejFig* Cc7v; czyń zemną łam á łam o to/ álbo wyładz kogo rozumiełz być tákiego nagodnieyłzego/ á ia tákież drugiego przeciw tobie *BielKron* 101v, 112v, 423v; *Nubilis virgo*, Pánná ná wydániu, Godná zá mąż. *Mącz* 252c; polłáli tu złoczyńcow 30000. z legią wielką/ ktore obrácáli/ iedny páłć dobytki/ drugie ná łtraż/ drugie ná bitwę co godnieyłze *BielSpr* 69.

godny kogo, czego (4): Ten y inłfy ktorem tu wymyenił/ iż byli godni thego vrzędu [...] fluffny theż by ná to ich wezwano. *GliczKsiąż* L7; *Mącz* 211c, 498c; zołtáwowála łyná málucźkiego/ y *Ruffinę* iułz mężá godną *SkarŻyw* 140.

godny do czego (23): *GliczKsiąż* H4v; *BibRadz* I *2v; Rády trzebá/ do ktorey nie ieft káždy godny. *Prot* B3v; *RejPos* 215v; *RejZwierc* 40v; *PaprPan* Y; Napirwŕze Ítáránie ma byc o náuczycieloch y vcznioch: áby y oni [...] do náuczánia godni/ y ci do przywykánia Ípoŕobni obieráni byli *ModrzBaz* 134v, 26, 37v, 93v, 134v, 138; á godnych do roboty y poŕług iáko bydlá/ wiécey niŕ Ízeŕc tyfiécy duŕz Niemieckich w nédzná niewolá wywiedli *StryjKron* 406; *NiemObr* 70; *SarnStat* 434, 663, 1075; kto ták domu rzádzić nie vmie/ do koŕciołá rzádzénia godny nie ieft. *SkarKaz* 44b. Cf »godny do bitwy«, »godny do boju«, »godny do wojny«.

godny komu, czemu (21): *ForCnR* B4; zetesz moge bicz przyaczielowy swemv godnieyschi a nieprzyaczielowy frosschi *LibLeg* 10/152v, 11/14; *MurzHist* Nv; *GliczKsiąż* E4, H5v, M8v; *RejWiz* 81, 88v; *RejZwierc* 54v, 58v, 91; *BibRadz* 2.Tim 2/21; *BielKron* 184v; *RejZwierc* 22, 93; *KochTarn* 74; *Phil* D2; *OrzJan* 60; *SarnStat* 193; Y da Bog nie iedno mnie, y domowi Íwemu, Ale godnym bydlz moŕze Rzeczypóŕpolitey *CiekPotr* 11.

godny ku czemu (61): Ci ku prawu godni Íá, ktorzy nie zgniewem ale Íprawiedliwoŕciá rzeczy Íprawuiá. *Bielŕzyw* 119; ale ktore dlúgie nogi maia godnieyŕze Íá ku rodzeniu *GlabGad* P7, N2, N2v, P6; *MiechGlab* *2v; *LibLeg* 10/151v; *GliczKsiąż* B5, C8, O3v; *LubPs* A6, Z6; *KrowObr* 7; *RejZwierc* 56; *BibRadz* *Eccli* 50/30, 2.Tim 2/2, 24; *BielKron* 41, 101, 183, 184v, 235, 357v; ktorzy godnieyŕzy dowcip ku naukam máia niŕ ciálo ku woynie *KwiatKsiąż* M, B, K, Kv; Foelix ad literas, Godny ku nauczaniu. *Mącz* 133a; *BielSpr* 1v, 2, 15, 37v; *RejPosWstaw* 22; y niémálz téy Kápituły/ któraby ludŕi vczonych y biegłych [...] w Íobie nie miálá/ którzy nie mniéy Íá godni ku potrzebie/ iáko téz ku czci y ozdobie koŕciołów [*non minus necessitati, quam etiam honori et decori Ecclesiarum suffieientes JanStat* 197] *SarnStat* 180, 187, 196, 237, 923. Cf »godny ku bitwie«, »godny ku bojowi«, »godny ku walce«, »godny ku wojnie«.

godny na co (24): *GlabGad* D2, P4v; Niewŕŕŕyfcy moga byc godni ná wŕŕycko. *March*³ V7; *GliczKsiąż* C6v, O5v, P4; *BielKron* 157v, 167v, 240; *BielSpr* 2; *PaprPan* I4v, N2, N3v, S4; *ModrzBaz* 43v; ná ták wielki vrząd godzienem nie ieft. *Skarŕzyw* 235, 171, 201, 320; *SarnStat* 9, 562, 890, 911. Cf *Ze zdaniem dopełnieniowym*.

godny w czym (10): *BierEz* Qv; *BielKron* 101; *Mącz* 123a; *GórnDworz* N3v, X4; *PaprPan* Bb4; Zebyŕ godnym bydl vznak w tey robocie. *Phil* S6; Którzy to nieináczy bédá przyimowáni w kápitułach: iedno którch przeloŕzeni mieyfc godné w tákowych náukách doktorŕkich pochwałá [*quam loci ordinarii idoneos et in facultatibus ipsis Doctoratu dignos approbaverint JanStat* 198] *SarnStat* 180, 197, 923.

cum inf (4): Tu opuŕzczé ine Cefárze Konŕtántynopolŕkie/ ktorzy [...] byli mdli á málo godni wielkich rzeczy Íprawowác *BielKron* 168v, 143v; *GórnDworz* V7, Gg2.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: na to (1); aby, żeby] (2): Ano Íludze Páńŕkiemu nie trzebá walczyć/ ále íichym byc ku wŕzem vczytelnym (*marg*) to ieft/ godnym zeby náuczal. (–) *BudNT* 2.Tim 2/24; Ieŕliby kto rozumiał/ żeby ten obywatel Páńŕtwá Weneckiego ktory ma byc obran/ niebydl godny ná to/ áby ták wielki vrząd ná Íobie noŕÍl/ [...] Ízczerze powie/ co o onem człowieku rozumie *ModrzBaz* 46.

W charakterystycznych połączeniach: *godny na kapłaństwo, na krolestwo, na małżeństwo, ku nauczaniu (ku uczeniu, ku naukam, do nauczania, w naukach) (9), ku płodu, ku posłudze, ku potomstwu, ku prawu, do roboty (2), ku rodzeniu, do rządzenia (na rządzenie) (4), na sprawy, na urząd (urzędu, do urzędu) (7), na wszystko (ku wszystkiemu, na wszem, na wszystkim, do wszego, ku wszem rzeczam, ku rzeczy wszelakiej, we wszystkich sprawach) (16); godna męża (za mąż) (4); mało godny (4).*

Wyrażenia: »godny ku bitwie, do bitwy« [szyk 4 : 1] (3 : 2): tak iż mógł mieć wżytkiego ludu godnego ku bitwie o piętnaście tyfiac *BielKron* 247, 73v; *BielSpr* 60; W więkżym połku do bitwy godnych mało było *StryjKron* 632, 290.

»godny ku bojowi (a. bojowaniu), do boju« = *accinctus a. expeditus a. praeparatus ad pugnam, fortis robore PolAnt* [szyk 10 : 3] (11 : 2): było w Izraélu ósm krocńto tyfięcy ludu rycerżkiego godnego ku boiowi [*virorum fortium evaginantium gladium*] *BibRadz* 2.Reg 24/9, *Num* 31/5, 4.Reg 3/26, 1 *Par* 7/40, 12/23, 30, 35; że żadna ina naturá iedno złodżięfka á mordowna godná ku boiowaniu nie iest. *OrzRozm* L; *PapRpan* M; *GórnRozm* L4v; że niezliczona liczbá młodzi szłácheckiey do boiu godney/ tu domá prozno zoftawáá *VotSzl* C3.

»godny ku walce, ku potkaniu« [szyk 8 : 1] (8 : 1): przebrałży lud co godnieyży ku podkaniu [...] położył sie nád Dybrą *BielKron* 244v, 39v, 43 [3 r.], 47, 88, 438v; inżzego ludu bywa dofyć/ ále málogodnego ku walce *BielSpr* 60.

»ku wojnie, do wojny godny« [szyk 2 : 1] (2 : 1): ludzi tylko ku wojnie godnych [*exercitus pugnatorum*] ktore zlicżono/ iest czterdzieści y sześć tyfięcy/ y pięćfeth. *Leop Num* 2/11; *UstPraw* D3; *StryjKron* 662.

Szeregi: »godny a fortunny« (1): ku innym rzeczam godny á fortunny był/ iednoć do oycow wielebnych nie miał fortuny *BielKron* 183.

»godny i pilny« (2): tedy ten vrząd ich innym godnieyżym y pilnieyżym [*habilioribus et magis assiduis JanStat* 497] przez nas ma bydź dan bez omiełzkania *SarnStat* 563 [*idem*] 895.

»godny a potrzebny« (1): Iuż sie iedno o tho ftára iákoby nie iedno sobie/ ále wżytkim wedle ftanu káżdego godnym á potrzebnym mógł być. *RejZwierc* 22.

»pożyteczny a godny« (1): ktore go sławnym y pożytecznym á godnym fynem Oyczyźnie vkażá *Phil* D2.

»godny a skłunny« (1): ále ku ktorey kto ftych wypoczytanych nauk godny á skłunny będzie/ tey niechay miedzy inżzymi obrawży náłladuie. *KwiatKsiąż* K. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*].

»godny i sposobny« (2): *NiemObr* 70; Poruczniki y Towarżyze [...] godné y spofobné do rzeczy rycerżkich/ ile ich spofobnym doftać mogą/ żeby przyjmowáli *SarnStat* 434.

»stosowny albo godny« (1): ku którym byśmy rzeczom spzyrodzenia skłonni á stofowni álbo godni byli/ ku tym nawięcey chuć á vsiłowania náłze przykłonione máyá być *KwiatKsiąż* B.

3. *Mający wartość mniej więcej równorzędną, taki, jakiego ktoś albo coś jest warte, należyty (271)* : Ale temu ná odpor/ niewiáftá szalona/ Nic godnego nie máiac/ zda sie być vczona *BielKom* B6; *Dignum patella operculum*, [...] *Godne* wieczko ná táki szłoyek. *Mącz* 88d; *Valor*, *Wagá*/ wážność/ to yeft/ yáko co wiele waży godno yeft álbo w sobie ma. *Mącz* 474a, 217d; *GrabowSet* A2.

godny czego (1): mam zá to iż vtrapienia tego czáfu ninieyfzego/ nie ľą godne oney przyźley chwały *WujNT Rom* 8/18.

godny czemu (1): Płáč niechay godny będzie tákiemu żalowi. *GórnTroas* 59.

godny ku czemu (1): ále ná tych twoich wymowkách niedofýc mam/ bo nie ľą godne ku vczynku twemu *BielKron* 228.

Szereg: »godny albo powinny« (1): Meritos imponit honores, Godne álbo powinne ofiáry ofiárowáľ. *Mqcz* 217d.

a. Stanowiácy właściwe zadoścuczynienie, sprawiedliwy, słuszny, wymagany; *dignus PolAnt, Vulg, Modrz, JanStat, JanPrzyw; condignus Vulg, JanStat* (49) : Znam yzem nyeczynyl godney pokuti *BierRaj* 23v; *MurzNT Luc* 3/8; gdyż Pan oddáľ mu tho też godná pomfťą. *BibRadz 2.Mach* 4/38; *BielKron* 137v; *WujJud* 92v, 190; *CzechRozm* 257v; *CzechEp* 154; *WerKaz* 301; *LatHar* 109; Czyńcieľz tedy owoc godny pokuty. *WujNT Matth* 3/8 [przekłád tego samego tekstu *MurzNT Luc* 3/8, *BielKron* 137v, *WujJud* 92v, 190, *CzechRozm* 257v, *CzechEp* 154, *WerKaz* 301, *LatHar* 109, *WujNT* 12, 15, *Luc* 3 arg, 8, s. 204, 361, *Act* 26/20, Yyyyy2], s. 11, 12, 15, *Luc* 3 arg, 8 (10); Máieľtat Królewľki w ten czás moc bierze, gdy zá zaľľugi godné bráwia poddány oddáie. *SarnStat* 80, 9, 890, 1237.

godny czego (6): *ModrzBaz* 118v; *KochPs* 134; Lecź fię ná tym bárzo ofzukaľ/ wźiáwľzy od páná odpráwę godná zľośći ľwey. *CzechEp* [412]; *LatHar* 725; *JanNKar* A4; *GosľCast* 68.

godny czemu (1): áby cnotá nigdy żadnéy zapľáty ľobie godnéy w Polźce nie miáľá. *OrzQuin* R4.

W charakterystycznych poľázeniach: *godne(-a) brawija, dary* (2), *odprawa, pokuta, pomsta* (2); *godny daru, męstwa, zľośći swojej* (2); *bibl. owoce godne pokajania* (2), *godne owoce pokuty* (13), *owoce godne upamięťania, pożytki godne pokutą, uczynki godne pokuty*.

Wyrażenia: »godna nagroda« = *dignum praemium Modrz* (2): y thákze on odnioľľ godná nagrodę zá zľość ľwá [*digna ei mercede pro impietatibus suis reddita Vulg*]. *BibRadz 2.Mach* 8/33; *ModrzBaz* 135v.

»godna (jest) rzecz« [w tym: *aby (frazá)* (4), *cum inf* (1)] (5): *BialKat* 228v; TO mieyľce/ w którym ćiáľo twoie pochowano/ Godna rzecz/ áby ľzámí częľto omywano. *PudľFr* 13; *LatHar* 94, 591; ná którą rzecz my pámięťáiac y będąc bárzo tego wdźięczni/ godná rzecz rozumieľiľmy [*dignum censuimus JanStat* 753] iemu z ľczéręgo ľercá to oddáć/ y wźelką przyľtoyną wdźięcznośćiá tę wiáre y ľtaľość cáľą nágrodzic. *SarnStat* 995.

»godne (s)karanie, kaźń« (6 : 1): poľożę przed oczy wyľtěpki twoie/ á godná kaźniá tobie to będzie opľácono. *RejPs* 75v; *BialKat* 278v; *GrzegŚm* 38; *RejPosWstaw* [41³]v; To zápewne/ wiem/ będzie/ że Collátinus godne karánie krzywoprzyľięťwá ľwego od Bogow odnieľie *Phil* E3; *LatHar* 725; *WujNT Hebr* 2 arg.

»godny wyrok« (1): On Sędźia/ [...] vczyni/ niemáiac żágnęgo [!] baczenia ná ofoby/ wedle káźdego vczynkow godny á ľprawiedliwy wyrok [*sententiam actionibus uniuscuiusque dignam feret*]. *ModrzBaz* 136v.

»godna zapľáta« = *dignum praemium Modrz* [szyk 4 : 3] (7): *BierEz* Ev; *HistAl* G4v; *OrzQuin* R4; *GórnDworz* N; *ModrzBaz* 118v; *KochPs* 134; bo godná zapľátę zá vczynki náľze odnośimy [*nam digna factis recipimus*] *WujNT Luc* 23/41.

Szeregi: »godny i przystojny« (1): O Zápprawdę to godna y przyštoyna/ łuźna y zbáwienna rzecz ieft/ ábyłmy tobie zázwdy y wżędy dzięki czynili *LatHar* 94.

»godny a (i) słuszny« (2): *HistAl* G4v; Zás Vczyćielowie godnych y słuźnych nagrod/ á vczniowie żadnych niemáią [*docentibus non satis digna praemia, discentibus nulla sunt proposita*] *ModrzBaz* 135v. [*Ponadto przy innym szeregu 1 r.*].

»godny a sprawiedliwy« (1): *ModrzBaz* 136v *cf* »godny wyrok«.

b. *Mający odpowiednie walory, zbliżone do wysoko (w sensie pozytywnym lub rzadko negatywnym) ocenianego obiektu odniesienia, dorównujący, zadowalający, nie przynoszący ujmy, właściwy; dignus Vulg; idoneus Modrz (214) : BierEz S; OpecŻyw 129; RejPs 219v; Vpominánye ábychmy poznawfzy wyelmożność Páná fwego/ śpiefzyli fie ku nyemu z godną chwałą LubPs V4 marg, T2v marg, ff3v [2 r.], hh3v; Ia dziewce fwey godnego mężá á łobie żięćią fzukáiąc/ pátrzę ná rod iego/ ná zacność iego/ ná záchowanie y ná dołtátek iego OrzRozm P2v; KwiatKsiąż B; RejPosWiecz³ 97v; HistLan D4; áby fie káždy do godnego pożywania Sákrámentow przez Pokutę y Wiárę prawdziwą przygotował. WujJud 166v, 223; BudBib Eccli 14/11; SkarŻyw 567; Kniáziá Gonłtantiná z Triumphem godnym w Wilnie przyjmował StryjKron 747; WerGość 259; Olbrychćie/ łułuchay/ niéam nic godného / Czymbych ćię poczcćić miał Páná fwoiégo PudłFr 14; ArtKanc G14v; GrabowSet F4; LatHar 196, 296, 396; WujNT 259.*

godny kogo, czego (28): *BielKom* F3v; Coż rozumieł tho gniazdo/ łtanu ták wielkiego/ Iełfiże nie ieft godno/ Orłá wyłokiego. *RejZwierz* 111, 110v; *OrzRozm* P2v; *RejPos* 224v; námawiał go Aráłpo pan ieden áby iá ogládał/ powiedáiąc mu iż godná oczu krolewfkich. *RejZwierc* 47; *KochMon* 25; nigdym te⁸⁰ miełzkánia y towarzýłtwá wálże⁸⁰ godzien nie ieft. *SkarŻyw* 134, 14, 51; *CzechEp* 62; *Phoebus* [...] Zálecił poznym wiekom IANA cnego Bogow godnego. *KlonŻal* D4v; *KochSz* A4; *ReszPrz* 25; *ReszList* 150; *BielSen* 4; A iefli mé niłkié progi Będą godné twoiéy nogi [...] / Doięgę iuż głową niebá. *KochPieś* 34; *GórnTroas* 25; *GrabowSet* Mv; *OrzJan* 3; *WujNT Hebr* 11/38; *WitołLut* A2v; *KlonKr* F4v; *PowodPr* 36; te chropáwe fłowá/ Nie były godne vřzu twych *CzahTr* Kv; *KlonFlis* Bv; *SapEpit* B4v; O boday pozno w niebie twoiey godną cnoty Koronę gotowano *SzarzRyt* C3.

godny do czego (1): Przyiacielu pocż thu fiadałz ábo idziełz do thego powołánia Pánłskiego [...] nie máiąc vbránia żadnego do tego godnego ná łobie. *RejPos* 159.

godny komu, czemu (8): *LubPs* S6v; Tych złych ludźi náuká y kácerłtwo głupie/ fzałone y zwádlíwe/ gdy do Polłki przyłzłó/ náłázłó łobie godne żaki/ ty kthorzy nic lepłzego/ áni wyłżzego poiąć nád to oni niemogłi *OrzList* f; *BielKron* 13; Nie mogę mieć na ten czas darow tobie godnych *KochSat ktv*; *RejZwierc* 97; *SkarŻyw* 595; *PudłFr* 15; *SkarKaz* 520a.

godny czego a. czemu (5): *RejPosWstaw* [21²]v; *KochPieś* 12; *ArtKanc* K18; Winnico y ogrodzie kochánia iego; co godnego fpaniáłołci twey pomysłić fię może o tobie *LatHar* 595, 246 marg.

godny ku czemu (1): przyłzedł do Ieruzálemá nie przynołżąc złóbá nic godnego ku nawyłżłfemu ofiárownictwu [*dignum sacerdotio Vulg*] *BudBib 2.Mach* 4/25.

godny przed kim, przed czym (2): ábowiem kážda ofiárá godna przed oblicznołciá moią ieft *RejPs* 74v; *KrowObr* 160v.

W charakterystycznych połączeniach: *godne(-y, -a) błogosławieństwo, chwała* (5), *cześć* (2), *dar* (3), *dzięki, mąż, miejsce, owoc* (2), *pałace, przybytki, przyjęcie [czego], słowa, szata, triumf, uczczenie, upominki* (3), *używanie (pożywanie) [czego]* (5), *wdzięczność, wesele, zasługa, żona; godny bogów, cnoty (cnotom) [czyjej]* (2), *miejsca, nogi czyjej], oczu [czyich]* (3), *ręk [czyich]* (2), *spaniałości [czyjej], towarzystwa [czyjego], uszu [czyich]* (2).

Wyrażenia: »godna cześć« (2): *BierEz Qv*; ielłize sie chcecie wefelić z mocności perſon wálznych/ ták fiły wálze vkázuyecie/ iákobyście od nas godną czeńć otrzymáli. *HistAl D7v*.

»godne naczynie« (2): A tym czáfem Dyabeł *triumphuie*: ktory doſtawłzy ſobie godnego naczynia [*idonea organa*]/ pobudza ie do zábijánia *ModrzBaz 64; Phil S4v*.

Szeregi: »godny a (i) przystojny (a. dostojny)« (2): abychmy mogli tak ſprawic myſli naſſe aby od nich godne a przyſtoine błogoſławienſtwo pochodziło ſwiętemu bołtwu twemu *RejPs 201; KrowObr 160v*.

»ſłuſzny a godny« (1): Nápominiánie ku ſłuſzney á godney chwale lámemu pánu bogu. *LubPs V5 marg*.

α. *Zaſługujący na łaskę bożą, obdarzony przez Boga łaską, należycie przygotowany do obcowania z Bogiem; dignus PolAnt, Vulg (138) : RejPs 153v*; ze mu ie [*grzechy*] pan Chriſtus odpuſcił złałki ſwoiey/ nie dla załlug/ any iego godnoſcy/ ale ze go on ſam godnym wczinił *SeklKat Y, Y; BibRadz 4.Esdr 12/9, Luc 21/36; RejPos 194, 203*; Bo inſze ielł Ciáło y Krew Pánłka/ ktorą w Sákrámenćie iednáko ták źli iáko y dobrzy przyimuią; á inſza łáłká álbo pożytki tego Sákrámentu/ ktorego niegodni nie przyimuią ále łámi godni. *WujJud 261; SkarŻyw 36, 112, 442; CzechEp 24; NiemObr 116; GrabowSet C3, Fv*; O Namilłzy Pánie Iezu Chryłte/ ktoryſ w Pánnie przenedoſtoynieyłzey Máryey godny przybytek y mieſzkánie ſobie nágotował *LatHar 219*; wczynił cię [*człowieka*] nagodnieyłzym po Anyołách ſтворzeniem. *LatHar 672, 31, 190, 198; KołakSzczęſł C4v*; chodźć będą ze mną w białyeh ſzátách; iź godni ſą. *WujNT Apoc 3/4, s. 278 [2 r.], 696 [2 r.], 714, Yyyyy3v [2 r.]; SkarKazSej 700a*.

godny kogo, czego (56): *SeklKat Tv; MurzHist S; KrowObr 140v [2 r.]; Leop Sap 3/5*; Pánnem w wielkiey czeńi widzyłá. Ktora godná dárú ſwego/ S przeźrzenia Páná wiecznego. *BielKron 134*; oſwieć nędzne myſli y ſercá náłze/ áby w nas byłá wzrułzona táka wiárá náłzá/ iákobychmy mogli być godni miłóſćiwego głófu twego *RejPos 237, 83, 136, 292; RejZwierc 195v; BudBib 4.Esdr 4/42; BudNT 2.Thess 1/5*; obleczoná ielł w zakonne ſzáty: y mowiłá iey mátká: otołz małz z Chryłtułem zmwóę/ bądźze iego oblubieńcą/ ábyſ godná byłá łóźnice niepokaláney iego. *SkarŻyw 224, A5, 13, 14, 41, 141; GrabowSet P3v*; Modł ſię zá námi ſwięta BOża rodźicielko. R. Abyłmy ſię godnemi ſtáli obietnic Chryłtułowych. *LatHar 407, 213 [2 r.] 220, 395, 416, 418 (17)*; Kto miłue oycá ábo mátkę nád mię/ nie ielł mnie godzien. á kto miłue ſyná ábo corkę nád mię; nie ielł mnie godzien. *WujNT Matth 10/37 [przekład tego samego tekstu MurzHist S, KrowObr 140v [2 r.], SkarŻyw 13, 14, 141, WujNT 278, SkarKaz 44a]*; Obáčz/ iź przez ſtáteczne á męźne znoſzenie wtrápienia dla Chriłtułá/ ſtáią ſię ludzie godni korony kroleſtwá niebieſkiego *WujNT 714, Matth 10/38, s. 84, 278 [5 r.], 551, 696 (18); SkarKaz 44a*.

godny do czego (8): Dayże nam tedy nález miły wżechmocny Pánie [...] tákíe fercá á tákíe vmyfły nález/ áby były godne do tego zakonu twego fwiętego *RejPos* 182, 132, 179v, 237v, 245v, 299; *SkarŻyw* 198; *NiemObr* 33.

godny komu (7): *Leop* 4.*Esdr* 12/9; *BibRadz Sap* 3/5; iż on gdy cie fтворzył/ gdy cie przeżrzał przez krzeft fwięty być godnego łobie [...] żeś iuz nikomn inżemu nie powinneyfzy flubu á wiary/ iedno iemu. *RejPos* 130, 61v, 129v, *Ooo4v*; *BudBib Sap* 3/5.

godny ku czemu (7): *PatKaz III* 89v; *RejPs* 96; Zadna yna rzecz nas godnich nieczyny kuprzyjęczu facramentu iedno Chriftus *SeklKat* Xv, X4v; Godne vczyń vftá moye k twey prawdy wyznányu *LubPs* bb, aa5v *marg*; *KuczbKat* 215.

cum inf (19): *PatKaz I* 6v; A przeto yeft zwyecznořczy wpanyenřthwye zachouana [...] aby byla godna fyna bozego porodycz *PatKaz II* 34v, 38, 39, 48; *RejPs* 37v, 217; *KuczbKat* 45, 435; *SkarŻyw* 363; iż Moizeřz godnym był znaleźiony obliczem w oblicze vmawiać fię z Bogiem *CzechEp* 213; *LatHar* 197, 207, 209, 228, 281, 618, 619; A tákżeć oni řzli od oblicznořci oney rády/ ráduiać fię iż fię řtáli godnymi dla imienia Iefułowego zelżywořć odnieřć. *WujNT Act* 5/41.

Ze zdaniem dopełnieniowym [w tym z zapowiednikiem: k temu (1); aby (9), iż (1), iżby (1)] (11): yeřly by byla godna pyerua nyenyařta ktemu yzby byla matką bozą *PatKaz III* 89v; *RejPs* 99v, 200; *KrowObr* 101; *RejPos* 90; O toż tu małż wiare ā iednę tylko rzecz/ przez którą řstawamy fię godnymi/ iż mieřkamy w Pánu Kriřtufie. *RejPosWiecz*² 92v; *WujJud* 94, 181; *KarnNap* D2v; ráczyřz ty nas řam vczyńić godnymi/ ábyřmy mogli przyimowáć godnie/ ciało y krew Kryřtułowę dořtoynie. *ArtKanc* N8; *WujNT Col* 1/12.

W charakterystycznych połączeniach: godny dziedzic, przybytek (4), sluga, syn; godny chwały, daru (2), głosu, krolestwa (5), nieba (4), obietnie (14), powołania, wezwania, żywota wiecznego; za godnego mieć (2), poczytany; godnym mieć (2), poczytany, sta(wa)ć się (25), (u)czynić (uczyniony) (27), (z)naleziony (naleźć) (7).

Szeregi: »godny i (a) sposobny« [szyk 2 : 1] (3): *KuczbKat* 215; *SkarŻyw* 198; Y któż do tákiego fundámeutu [!] z ludzi grzeřznych/ náwet y z Aniołow godny y řpofobny być może? *NiemObr* 32.

»godny i sprawiedliwy« (1): czyni nas dziedziczmi godnymi/ y řprawiedliwymi/ wiekviřtei chwały řwoiei. *SeklWyzn* b3.

4. *Taki, jakiego można po kimś oczekiwać, który mógłby należeć do kogoś albo pochodzić od kogoś; dignus Modrz [kogo, czego] (12) :* tákowym řynaczkom álbo dziatkom náleży iżeby widziáni byli/ iż oni godni řá rodzicow dobrych *KwiatKsiąz* A2v; *KuczbKat* 380; żebyřmy tę wdzyęcznořć nářę przed řwiátem okázowáli pobożnemi á cnotliwemi řpráwami wiary nářzey godnemi *RejPosWstaw* 22v, 22v; O słowá mądrego Hetmáná godne [O *vocem prudentissimo imperatore dignam*]. *ModrzBaz* 47v; áza to nie řá rzeczy godne ludzkořci [An *indigna sunt humanitate*]/ ktore nam przed oczy řá połozone? *ModrzBaz* 143v, 72v, 77, 100v, 106v; Apollo/ chocia niémařz brody/ Rymu brodzié nie zayřrzy: á byř wiecznie młody Niechciał być/ godnáby tá brodá twoiéy twarzy *KochBr* 150; Przeto chciéymy wřiać przedřię myřli godné řiebie *KochPieř* 51.

5. *Posiadający cechy dodatnie, wysoko oceniany (404) :*

a. O ludziach: pełen zalet, cnót, uczciwy, godny szacunku albo wzbudzający szacunek, budzący zaufanie, zasłużony, znakomity, wartościowy, wzorowy; niekiedy być może też o walorach fizycznych: dobrze zbudowany, silny; *dignus PolAnt, Mącz, Modrz, Vulg, Cn; idoneus Modrz, JanStat; optime meritus Mącz; robustus PolAnt (349)* : Aby pacholyanth nyemyely yedno vřezfczy kony wyroflka godnego *MetrKor 38/286, 38/287, 321; BierEz M2; WróbŻoIt S6; LibLeg 11/14; ComCrac 15v*; Iozeph mu było imię dziecię na wřzem godne *RejJóz M4v; MurzNT Matth 10/11, 13 [2 r.], k. 46; BielKom E2v, F4*; Tem sládem y dzis ludzye idą/ dotąd fie vczą y ćwiczą/ aż godnemi fie sřtána. *GliczKsiąż O2, K5, O, P4, P5; LubPs T5; Płarż/ ieřt perřoná iáwna/ godna/ przyřyęęą w Mieřcie obwiázana GroicPorz d3v, B4v, bh3v [2 r.], hh4, ii3; RejWiz 57v, 147*; tedy obrác zakonniká narodu kmiecego/ godnego byle Polaká. *UstPraw B, B, C3, D2v, F2v, G3, I3; RejŻwierz 81, 88v, 89v, 91v, 124v*; A ieřlibyř znał miedzy niemi iákne męże godne [*viri robusti*]/ porucz iem przełżeńřtvo nád trzodámi memi. *BibRadz Gen 47/6, 1.Par 12/32, Matth 10/11, 13 [2 r.]*; Ten wierřzyk vkázuie/ że dziełnoř godnego w Rzeczypolitey Człowieká czyni/ á nie rod/ áni okopćiále nářze Herby. *OrzRozm P3, O3, O4, O4v, Pv, P2 (14)*; Eneás áczkolwiek godnieyřzy był nád Antenorá y řtárřzy/ wřzákże fie precz wypráwił *BielKron 60v*; Przyřtápił fie Wáleryus przodkiem mąż řtárego wieku/ ofoby godney/ wymowy rořtropney *BielKron 107v*; nieřłuzno oycu řadnemu/ máiac řyny godne/ dáłřzemu páńřtvo dáwác. *BielKron 357v, 21v [2 r.], 32, 98v, 99v, 108v (19); KochZg A4; Ex pluribus quis dignissimus, Z wielu ich kto naygodnieyřzy. Mącz 343b, 375b; OrzQuin E2 marg; Prot C3, D2v*; ábowiem křto fie godnym czúie/ kiedy widzi/ iż tego w nim prořtacy nie znáią/ muři fie gryřć řam w řobie *GórnDworz D7, Lv, M6, Dd8, Dd8v; HistRzym 130v [2 r.]*; wymyřláią řobie rozliczne zakony/ rozliczne modły/ wymyřłne vbiory/ czyniácz fie hodnieyřzymi nád ine *RejPos 200v, 23, 227v, 241, 304v, 336; KuczbKat 5; RejŻwierz 13, 89; WujJud 183v*; A ieřli kto idác támtędy przyćiągnął ktorą z nich ku řobie á leżáláby z nim/ tedy drugiey wymiátá przed oczy iż byłá godnieyřza niřz oná *BudBib Bar 5/42; MycPrz I A2v; PaprPan B3*; A przetoż niektorzi wielcy Pánowie/ będąc prze zacne řpráwy sławni/ gdy widzieli/ áno ludzi nieták godne [*homines parum idoneos*] zá nieiáká řzczeńřcia řlepotą/ [...] nád nie przekládano/ wiele rzeczy nowych v řiebie ná myřli trzęřli *ModrzBaz 39, 17v, 26, 44 [2 r.], 60v*; hoynie krolewřką řzczkodrobliwořcią w kořćiele onym řłuzbę Bożą opátrzył y nádał/ y godnymi káplány ofadził. *SkarŻyw 528; StryjKron 432; ZapKořcier 1582/32v; KochJez A4*; a ták godny namieřtnik Ianow/ Iákubow/ Bártłomieiow iáko y Piotrow. *NiemObr 48; KochFr 8; KlonŻal B4v, E3v; WisznTr 3; BielSjem 8; KochPam 80*; kto niebaczy/ iáko téy kráinie Wielé řmierćią człowieká tak godnégo ginie? *KochTarn 73; PudłFr 7, 32; KochWr 27; PaprUp Ev [2 r.], F3v, G3v, L4; ZawJeřt 37*; Graphicus — Człowiek zewřziřtkime [!] godny, doskonały. *Calep 463a*; więźnienie ćierpieć/ niewolniczy gwáłt ieřt/ nie ludzi wolnych y godnych. *OrzJan 68, 3, 76, 130*; Bądź pozdrowioná oblubienico Duchá ř. nagodnieyřza. *LatHar 38, 14, 550, 717*; Nie zákázuieć/ áby wiele miřtrzow ábo náuczycielow/ byle godnych á zgodnych/ w kořćiele być nie miáło *WujNT 792, Matth 10/11, 13 [2 r.], s. 398; JanNKar B4, D2 [2 r.], D2v, D4*; tedy ofkárżony řłuzřnie przez řwiádki godné będzie powinien y może dowieźdź/ iż ieřt niewinien. *SarnStat 700, 73, 129, 178, 201, 207 [3 r.] (21); PowodPr 84; CzahTr D; GosłCast 28, 33*; On widząc iż więźnie nieprzyiácioł byli godnieyřzy

y mężnieyfzy niżli on łam z drugiem: odrádził wrzędom/ áby tego nie czynili. *SkarKazSej* 669a; *SzarzRyt* C2v.

godny komu, czemu [= z czyjego punktu widzenia] (5): Ezopie bądź iuż świebodny/ Gdyżeś ludziem táko godny *BierEz* E4v; *LibLeg* 11/14; *RejPs* 154v; ále Rzeczpołpolita y połpolítwo iey/ ktożkolwiek iey dobrze czyni y w cáłości záchowywa ią/ tego łobie godnym być zowie *OrzRozm* P2v, P3.

W połączeniach szeregowych (13): kthory [pisarz] gdy iest godny/ vtáciwy/ ftáteczny/ trzeźwi: okrálą á kleynotem iest mieyfkim. *GroicPorz* ev; *UstPraw* A4; niemáľz ná Dworze żadnego/ kthory by fye záľłuzonym/ dzielnym/ y godnym być niewolał *OrzRozm* R; *BielKron* 55; *GórnDworz* B8, li; obiercie łobie ludzi do tego godne/ wierne/ cnotliwe *RejPos* 124; *WujJudConf* 211v; *StryjKron* 452; *OrzJan* 129; áby Rektorowie łzkolni ná łzkołách w łzkołách mieli godné á obyczáyné y niewowolné žaki [*idoneos, bene morigeratos et minime licentious discipulos JanStat* 224] *SarnStat* 199, 852, 867.

W przeciwstawieniach: »godny ... niegodny (2), nıkczemny« (3): záśiedli godnym ludźiom mieyścá fynowcy y wnukowie ich nıkczemni *OrzRozm* O4v, R2v; Ale iż zá czáľem wiele niegodnych [*indigni JanStat* 203] ludźi [...] ná Beneficia fie wtráćáli/ godné [*dignis et idoneis JanStat* 203] ludźie do nich vbiegáiąc *SarnStat* 192.

Szeregi: »dobry a godny« (1): ále mi fie widzi/ że to dofyć ná nie/ kiedy oni ná takie rzeczy ludzie dobre á godne wyłáďzą *GórnDworz* li2. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»godny, (i) dzielny« [szyk 2 : 1] (3): záprawďę dzielny y godny narod tych to Pánów Felźtyńfkich iest *OrzRozm* S, Qv; *GórnDworz* Cc7. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»godny a mądry« (1): tedyćby naywięcey záprawďę o to się ftárác trzebá/ żeby dobre á co nagodnieyfze á naymędrfze ludźi obierano w ráďę [*ut quam optimi et quam prudentissimi legerentur in senatum*] *ModrzBaz* 30. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»godny a porządny« (1): Woli łobye drugi łthan łwoy á záwołánye huyámi á wykrzykámi by zábiyakámi groďić/ niż ludźmi godnemi á porządnyemi *GliczKsiąź* M8.

»godny i potrzebny« (1): poniewáľz godny/ y potrzebny Rzeczypołpol: *ciuis*, przeto płácon nie ma byďž żadnem ná świećie złotem. *GórnRozm* E4v.

»godny, (i) pożyteczny« [szyk 1 : 1] (2): *BielKron* 234v; A Miľtrz bęďžie wybiéran mąź więćey pożyteczny y godny [*magis utilis et idoneus JanStat* 878] *SarnStat* 1099.

»godny, (i) stateczny« [szyk 2 : 1] (3): Godnych ludźi ftátecznych/ nizacź łobie wáźą. *BielSat* D2 [*idem*] *BielRozm* 27; *OrzJan* 35. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»godny, (a, i, albo) uczony« = *dignus et doctus, litteratus et idoneus JanStat* [szyk 8 : 3] (11): Ocyec yefli prágnye áby fyná myáľ vczonego á godnego/ nyechay go z domu foruye ná to do łzkoły *GliczKsiąź* L, M5, M7v; *KrowObr* Bv; *OrzRozm* P3v marg; *BielKron* 146; *OrzQuin* E2; *Paprup* C; *SarnStat* 192, 199 [2 r.].

»wielki a godny« (1): iż káďdy zacny [!] dar tym wáźnieyfzy iest/ ym więťfzy á godnieyfzy iest ten/ od ktorego pochodźi. *KuczbKat* 115.

»godny i zacny« (1): Ták tedy mnie godného y zacného páná/ [...] Słůžká y niewolniczek záprzedány nęďzny/ Miaľby wzgárdźác *GosťCast* 14. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»godny i (a) zasłużony« [szyk 1 : 1] (2): *OrzRozm* R3; widzeli godnego y zafluzone⁸⁰ meza Xiedza Piotra Wolfkiego Dunina/ ziednali mu Pietzec wielka *PaprUp* F3v. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»godny, (a) znamienity« [szyk 1 : 1] (2): Duo lumina Reipu. nostrae extincta, Dwá naznámienitfzy á nagodnieyfzy pánowie vmárli. *Mącz* 199c, 36d.

α. *W funkcji rzeczownika (68)* : *BierEz* O4; *GliczKsiąż* O6v; *KrowObr* 68v; *RejWiz* 28; *RejZwierz* 2; inák fądzi Rzeczpołpolita godnego/ á inák koždy z olobná. *OrzRozm* P2v, O3v, P [4 r.], P2 *marg*, P2v *marg*, Q2v *marg*, R3; Przebrákowáwfy ie/ obrocił niektore godnieyfze ná fpráwy/ niektore do roley/ niektore ná rzemioflá *BielKron* 103, 99, 143, 219, 370v; *Dedignor*, [...] Nie dzierzę zá godnego/ wzgardzam *Mącz* 89b; Godnym daway Vrzędy záras gdy wákuią *Prot* D3v, D3; *RejPos* 253; *BielSpr* 1v, 17v; Zkąd każdy fnádnie baczyć może/ ze tę pracę zá niewolą ná fię muśiałem przyiąć/ [...] zwálzczá iz fię godnieyfzy [...] tey prace zbraniáli. *BudBib* bv; *StryjWjaz* C3v; *PaprPan* F2; Boć iednák wiele ich iest godnych/ co o nich niewiedzá [*multorum virtutes ignorantur*] *ModrzBaz* 43v, 45; *ActReg* 161; *Dignor* – Zagodnego iestem, raczám mie. *Calep* 323b, 323b; *GostGosp* 1; *WujNT* 84; *SarnStat* 70, 850; Bowiem fzpitale trawi nádáne dla godnych: Nie dla biegunow/ y nie dla włóczęgow głodnych. *KlonWor* 53.

godny czemu (2): tego oná [*rzeczpospolita*] ma v siebie zá godnego fobie/ ktory iey dobrze czyni *OrzRozm* P2v, P2.

W przeciwstawieniach: »godny ... niegodny (17), głupi, łotr, niczemny« (20): *KromRozm III* Hv; Gdyż iest flepa fortuná [...] / Opuściwfy godnego nátká niczemnego. *RejWiz* 97; Naprzod godnością fwą godni o ziemię vderzá/ potym niegodnych nam fowicie przybędzie *OrzRozm* O3, O3 [2 r.], O3v [4 r.], P [3 r.], P2 [2 r.]; iefli łotr z godnym/ dzielny z niczemnym/ dobry ze złym/ pod iednym Dekretem Seymowym podlegá. *OrzQuin* B4v; *RejPos* 6v; *WujJud* 258v; Iuż fye to do nas złoté látá návracáią/ Kiedy głupie mijáiąć/ godnym rozdawáią. *PudlFr* 7; *Phil* R; *SarnStat* 80.

Szeregi: »cnotliwy a godny« (2): niezczęfcie zlorzeczy/ ktore/ máiącz władzá nád ludźmi/ nairádniej fie ná cznotliwe/ á godne tárگا *Górndworz* Dd7v, 12.

»godny i pożyteczny« (1): á iz go tobie może odiać Pan Bog/ y iemu ábo godnieyfzemu y pożytecznieyfzemu przyfądzić. *SkarKaz* 83b.

»godny i uczony« [szyk 1 : 1] (2): *BielKron* 143; Kościół bez zaflug godnych y vczonych fpuftofzáł. *WujJudConf* 209.

»godny a (i) zasłużony« (2): *Diar* 74; bierano thez s nich godnieyfze y záfluzieńfze na wyfzfze mieyfca y Vrzędy *BielSpr* 15.

β. *Posiadający należyte walory z punktu widzenia pełnionej funkcji; idoneus* *Mącz*, *Modrz*, *JanStat*; *iustus* *Mącz* (55) : *BierEz* A4; *ForCnR* B4; *Diar* 74; ále mamy profić páná á ftworzycyelá náffego/ aby do źniwá fwego fpuscił nam godne robotniki á żeńce. *GliczKsiąż* O7, N4, N6v; *GroicPorz* ev; *RejWiz* 97; Tytus wybrafwy co godnieyfzych ludzi Rycerfkich trochę/ przyftąpił pod miáłto *BielKron* 147; GDy náftáli flábi á málo godni Cefárzowie Greccy [...] / ftráćili zyemię Zydowfká *BielKron* 178, 39, 180v, 194, 225v, 233 (12); *Mącz* 179b, 314b; Dopiro Pánem będziefz/ mogęrzec fwobodnym/ Y ludowi twoiemu Wodzem práwie godnym. *Prot* D2v; *RejZwierc* 145v; bo káždy mąż dobry ná

czoło rad fie wyładza/ á mniety godni w pośrodek. *BielSpr* 42v, 5, 26v, 39, 40; A ták łzkoły łą ktore dawaią godne Káznodzieie Zborom *ModrzBaz* 129v, 75, 141v; *SkarŻyw* 482; Teraz káždy w trudnieyłzych łpráwách łędziem godnym Chce być *ZawJeft* 35; *ActReg* 108; *GostGosp* 2; *KołakSzczęśl* A2v; *WujNT* 2.Cor 3/6; á do tych koni/ które łą w kupnie wyrázone/ to iest/ do cztérzéch/ ma chowác iedného łługę godného [*unum famulum realem conservare JanStat* 41] *SarnStat* 376, 569, 912, 1218; náznáczywłzy im przy tym pewne y godne po Woiewodztwách Rotmiłtrze y Dzieśiátniki *VotSzl* Cv, B4v.

W przeciwstawieniu: »godny ... niegodny« (3): *KromRozm III* Hv; O Rzemienieśnikoch [!] godnych y niegodnych. *BielSpr* 2v, 1.

W charakterystycznych połączeniach: godny assessor, cesarz, dziesiátnik, hetman (2), kardynał, kasztelan, kaznodzieja, komornik, pacholek, pisarz (2), prokurator (5), robotnik, rotmistrz, rzemieśnik, sędzia (3), sługa (16), urzędnik (2), wódz, żołnierz; mało (mniej) godny (4).

Szeregi: »dobry a (i) godny« (2): *MetrKor* 38/286; Nie zamknęłac Rzeczypospolita ręki KJM ku opatrowaniu dobrych a godnych sług Rzeczypospolitej *Diar* 74.

»poćciwy i godny« (1): Przyłzli yuż dzis vczeni w táką wzgárdę y w lekkie ważenye/ á nye tylko ci ále y łludzy poćciwi y godni *GliczKsiąż* N6v.

»godny i potrzebny« (1): atego ktory moze bydz godnym y potrzebnym sługa KrIM znizycie *ActReg* 118.

»roztropny i godny« (2): á przeto przez Prokuracy łwé rołtropné y godné [*discretos et idoneos JanStat* 721] [...] przyśięgę niech vczyniá. *SarnStat* 902 [*idem*] 904.

»godny, sprawny« (1): godny/ łpráwny łługá/ ma to z Pánem nárádźic *GostGosp* 155.

»godny a stateczny« (1): A wždy o to niedbáią/ iákoby godnego á łtátecznego Piłárzá opátrzenim łluznym przy łobie záchowáli *GroicPorz* e.

b. *O rzeczach i pojęciach* (55) : Godzi się tełz łáłkom wálzym w łpomionác zwycięłstwo godney pámięci ktore się łtáło [...] v Kirempe *BiałKaz* L3v; czymże źiemnorodne Drzewá y źiołá ták godne/ łż w tym nád człowieká máiá *KlonŻal* C2; *SarnStat* 1020.

Szeregi: »sławny, znamienity a godny« (1): Stemma etiam, Sławney znamienitey á godney pámiátki vczinek. *Mącz* 414b.

»wielki a godny« (1): ktore to W. M. me^{mv} Mćiwe^{mv} Pánu iáko człowiekowi po włzem łwiecie łławy wielkiej y godney przypifuię *CzahTr* A3v.

a. *W aspekcie moralno-społecznym:* słuszny, włáściwy, wáżny, godny zalecenia, aprobaty, náśładowania; consentaneus, consonus *Mącz*; dignus *Modrz* (26) : cziniá ty łwoye wimyłly godnieiłze nił ty ktore Chrıstus vftawił *SeklKat* V2; Dałci Pan Bog pięć łmyłłow rozumu przyrodnych/ Vmieyże ie łpráwowác w obyczáioch godnych. *BielKom* C3v; *RejZwierz* 72; iefli będzie łluzne/ wolne/ godne Konciliu^m prziiem ie *BielKron* 235, 105v, 196, 207v; *Mącz* 402b; łż ieflił w łobie co godnego być rozumiemy/ toć z Bogá włzytko iest *RejPos* 235; *StryjWjaz kt*, A3; *ModrzBaz* 102v; wiele godnych łpraw godzilobi fie w łpomniec tego Krola *PaprUp* Cv; á pierwey przedlię wieczne [*rzeczy*] połozono/ iáko godnieiłze niłzi cześne *LatHar* 6.

W przeciwstawieniu: »niegodny ... godny« (1): który rzeczy fię niegodnych ważyć/ á gogne [!] cierpię *LatHar* 582.

W charakterystycznych połączeniach: *godne(-y, -a) męstwo, obyczaj (zwyczaj) (3), postęppek, prawo, sprawa (2).*

Wyrażenie: »godna (jest) rzecz« [*w tym: aby (8), cum inf (2); fraza (9)*] = *dignum (est) Modrz, JanStat; consonum est Mącz [szyk 7 : 4] (11):* GOdna ieft rzecz abyeh wffelyákíem kftałtem wywyłfał chwałę twoię boże moy *RejPs* 213v; *BielKron* 45; *Mącz* 402b; *GórnDworz* Gg3v; *ModrzBaz* 30; co iáko *eneruat vires legum, et obest faluti Reipub:* wważyć rzecz ieft godna *Phil* L, S2; *LatHar* 582; *WujNT* 652; Przetóz godną rozumieiac bydź rzecz/ áby tákové pozwolenie y wftáwá we wftyftkim w mocy zoftáá/ przerzeczoné lifty y Przywileie [...] odnawiamy *SarnStat* 952; *PowodPr* 63.

Szereg: »godny, (a) słuszny« [*szyk 1 : 1*] (2): *consonum est bene merentibus referre gratiam, Służna á godna rzecz yeft ná dobrodzieyftwá pámiętać. Mącz* 402b, 383b.

β. *W aspekcie umysłowym: mądry, trafny, uzasadniony, godny uwagi (21) :* Czo godnego łobie ku pámyęci s tey tho pyosnki przywodzić mamy. *LubPs* Y2 *marg;* Potym Krolewłki pofeł mowił [...] z Iákube^m Sturmiem o wiele náukách ktore Krol mniema być godne *BielKron* 213, 168v, 219; Powtore połáli do niego/ áby co godnieyftzego powiedział niż pierwey/ máiąc to zá śmiech. *BielSpr* 45v; To jest zasię Ulisses w rozum nieprzebrany, Co sie rodził w Itace, acz nieprawie płodnej, Ale fortelow pełen I porady godnej. *KochMon* 26; Sprawże mi fłowá godne w wściech moich [*Tribue sermonem compositum in ore meo Vulg*] przede lwem *BudBib Esth* 14/12; *Strum* A2v, A3v; nietylkom fpráwy doftáteczný dáć/ ále zgoła nic o nich godného powiedzieć nieumiał. *Oczko* A2v, A4v; *KochSz* A2; *KochCzJan* A3; wiele ná Ciceroná godnych Commentarzow? *LatHar* +5v.

W charakterystycznych połączeniach: *godny (-a, -e)kommentarz, (po)rada (2), rozsądek, słowa (2); co(kolwiek) godn(iejsz)ego (8), nic godnego (2).*

Fraza: »godna (jest) rzecz« [*w tym: aby (3), cum inf (1)*] = *par aequum est JanPrzyw [szyk 3 : 1] (4):* Digna res auribus Doctorum, Godna rzecz yeft áby była przed vczonémi ludźmi przełożoná. *Mącz* 21b; *WujNT* 286; Izaliż godna rzecz wierzyć Heretykowi *WysKaz* 38; *SarnStat* 941.

Szeregi: »godny i doskonały« (1): á to dla Ebreyłkie⁸⁰ ięzyká/ bez ktorego wtey mierze nielza nic godnego y dofkonałego wczynić. *BudBib* bv.

»godny a (i) słuszny« [*szyk 2 : 1*] (3): máiąc do fiebie y więcej inych ku pomocy/ ktorzyby o wftytkim flufzny á godny rozłádek dáć vmieli *BibRadz* I *5; *Mącz* 197c; *SarnStat* 941.

γ. *W aspekcie uytylitarnym: dobry; wygodny (3) :* Nie ináczey Rzeczpołpolita fładzi godnego człowieká/ iedno iáko my fładzimy godnego koniá *OrzRozm* P2v; *BielKron* 420; we wftytkim mieście niemáłz gołpody godnieyftzey nád tę *HistRzym* 59v.

6. *W funkcji orzecznika (9) :*

a. *Móc, być w stanie (8) :*

być godnym ku czemu (1): gdy fie kthora infza częłć ciała wzdeła fie [!]/ [...] Tedy ią też mułi ze pcháć y zbofcć, tak iakom o głowie powiadał/ aby potym gdyby wypufciwłzy wilkołć: zklęłnęła, albo zcieńczáwłzy: byłaby godną ku łącznemu wylzciu. *FalZioł* V 34.

cum inf (5): *FalZioł* V 34; A iefliby było wątpienie iákie iżby nie miał trądu/ kápłanom tákie dawano vznáwác/ iżby obaczyli iefli godzyen między ludźmi być/ álbo w domu Bożym. *BielKron* 36v; Był czału nálzatego mąż ieden mądry Iezus/ ieflim go ia godzyen miánowác mężem/ bo wielkie rzeczy á dziwne czynił *BielKron* 139; Ktory zá Achillefá/ gdy żył/ ítał Oyczyźnie/ Godzien był Piliufá przewyżlzyć w íwiźnie. *StryjWjaz* A2; bo poznał íż Kátholicka wiárá ieft prawdziwa: ále do niey boiáznia fwego ludu odítráfzony przyść godzien nie był. *SkarŻyw* 368.

Ze zdaniem dopełnieniowym [aby] (2): y iakoż to może kto komu żywota przedłużyć, bowiem nie ieft żaden godny aby wiecznie żyw był *BielŻyw* 160; Acz y dla tego mowił w przypowieściách/ iż nie byli godni áby zrozumieli *WujNT* 139.

b. *Warto, opłaca się* (1) : Quia vix operae precium erat, Iż roboty ledwie godno było. *Mącz* 264d.

*** *Bez wystarczającego kontekstu* (9) : Conformis, Potemny/ Godny. *Mącz* 134b; Par etiam, Godny/ Íprawiedliwy. *Mącz* 276c; Competens, Służny/ godny *Mącz* 295c, 88d; Werdt. Godny. Dignus. *Calag* 565b; Digno – Godnim czynie. *Calep* 323b; Perdignus – Barzo godni. *Calep* 777a, 235b, 323b.

Synonimy: **2.** **b.** *gotowy, sposobny*; **3.** *śluszny*; **a.** *sprawiedliwy*; **b.** *dostojny, powinny, przystojny, śluszny*; **5.** *grzeczny*; **a.** *cnotliwy, dobry, gruntowny, poćiwy, stateczny, zacny, zasłużony, znamienity*; **b. β.** *śluszny*.

Cf GODLIWY, **GODZĄCY SIĘ**, **GODZIELY**, GODZIĘTNY, [**GODZIWY**], **NIEGODNY**

KW